

תזכיר חוק זכות-יוצרים, התשס"ד - 2003

א. שם החוק המוצע

חוק זכות-יוצרים, התשס"ד - 2003

ב. עיקרי החוק המוצע והצורך בו

דיני זכות יוצרים החלים כיום בישראל מבוססים על חקיקה אנגלית שנשארה בתוקף מימי המנדט הבריטי, כפי שתוקנה מעת לעת לפי הצורך ולפי ההתחייבויות הבינלאומיות של ישראל. במהלך השנים נבחנה על ידי ועדות ציבוריות חקיקה חדשה שתחליף את החקיקה האנגלית, ובעקבות עבודת הועדה האחרונה שעסקה בנושא, בראשותו של מר מאיר גבאי, פורסם תזכיר חוק זכות יוצרים, התשנ"ט - 1999. להוראות שהוצעו בתזכיר התקבלו הערות רבות מהציבור ומהגורמים הממשלתיים, ובעקבות זאת הוכן התזכיר המופץ בזה. דברי הסבר מפורטים מובאים אחרי נוסח החוק המוצע.

ג. השפעת החוק המוצע על התקציב ועל המערכת המינהלית

לחוק המוצע אין השפעה על התקציב או המערכת המינהלית.

ד. להלן נוסח החוק המוצע:

חוק זכות-יוצרים, התשס"ד - 2003

פרק ראשון: פרשנות

- הגדרות 1. בחוק זה -
- "השר" - שר המשפטים;
- "זכות-יוצרים" - הזכויות הכלכליות לפי הפרק השלישי והזכויות המוסריות לפי הפרק השמיני;
- "טביעה" - שימור של צלילים או מראות או שילוב של צלילים ומראות באמצעי המאפשר לראותם, לשמעם או להעתיקם;
- "יצירה אדריכלית" - בנין או מבנה, וכן מודל לבנין או למבנה כאמור;
- "יצירה אורקולית" - טביעה, המאפשרת הצגה של סדרה של תמונות נעות, באמצעות מכשירים מתאימים;
- "יצירה אמנותית" - כגון רישום, ציור, יצירת פיסול, תחריט וליטוגרפיה; מפה; תרשים; יצירה אדריכלית; יצירת צילום; ויצירת אמנות שימושית;
- "יצירה דרמטית" כגון מחזה, יצירה אורקולית, יצירה דרמטית-מוסיקלית, יצירת מחול ופנטומימה;
- "יצירה משותפת" - יצירה שנוצרה בידי מספר יוצרים במשותף ולא ניתן להבחין בחלקו של כל אחד מהם בה;
- "יצירה ספרותית" - לרבות הרצאה, נאום, דרשה, טבלה, ליקוט, וכן תוכנת מחשב, בין שהיא תכנית מקור ובין שהיא קוד יעד;
- "יצירת פיסול" - לרבות תבנית או מודל של פסל;
- "יצירת צילום" - לרבות יצירה המופקת בתהליך הדומה לצילום, ולמעט צילום שהוא חלק מיצירה אורקולית;
- "ליקוט" - בחירה וסידור של יצירות, כגון אנציקלופדיה או אנתולוגיה, או בחירה וסידור של נתונים, כגון מאגר מידע;
- "מבצעים" - כמשמעותם בחוק זכויות מבצעים ומשדרים, התשמ"ד - 1984¹
- "מפיק", לענין יצירה אורקולית ולענין תקליט - מי שאחראי על ביצוע הפעולות הנדרשות לשם יצירתה של היצירה האורקולית או של התקליט, לפי הענין;
- "פרסום", של יצירה - העמדת עותקים של היצירה לרשות הציבור, ביצוע פומבי של היצירה, שידורה, או העמדתה לרשות הציבור בכל דרך אחרת;
- "תקליט" - טביעה של צלילים, למעט טביעה של צלילים ביצירה אורקולית;
- "תקליט מסחרי" - תקליט שפורסם בדרך האמורה בסעיף 12(1), לצרכי

מסחר.

2. פרסום ראשון
- לעניין חוק זה -
- (1) פרסום ראשון של יצירה הוא פרסום היצירה לראשונה, בהסכמת בעל זכות היוצרים, בדרך של העמדה לרשות הציבור של מספר סביר של עותקים של היצירה בשים לב לאופייה, ולמעט ביצוע פומבי של היצירה, שידורה, או הצגתה לציבור של יצירה אומנותית;
- (2) לעניין מקום הפרסום הראשון יחולו הוראות אלה -
- (א) יצירה שפורסמה במספר ארצות תוך שלושים יום מיום שפורסמה לראשונה - יראוה כאילו פורסמה לראשונה בכולן בו-זמנית;
- (ב) יצירה שפורסמה בישראל ובארצות אחרות בו-זמנית - יראוה כאילו פורסמה לראשונה בישראל.

פרק שני: זכות יוצרים ביצירות

3. זכות יוצרים ביצירות
- (א) זכות-יוצרים תהיה ביצירות אלה -
- (1) יצירה ספרותית, אומנותית, דרמטית או מוסיקלית, שהיא מקורית [ושקובעה בצורה מוחשית];
- (2) תקליט;
- ובלבד שהתקיימו לגבי היצירות האמורות התנאים הקבועים בסעיף 7 או שחל עליהם צו לפי סעיף 8.
- (ב) לא תהיה זכות יוצרים ביצירה אלא לפי חוק זה בלבד.
4. תחום ההגנה
- זכות-יוצרים ביצירה כאמור בסעיף 3 לא תחול על אלה, אולם תחול על דרך ביטויים:
- (1) רעיון;
- (2) תהליך ושיטת ביצוע;
- (3) מושג מתמטי;
- (4) עובדה או נתון, כשהם בלבדם;
- (5) חדשות היום.
5. פרסומים רשמיים
- על אף הוראות סעיף 3, לא תהיה זכות-יוצרים בחוקים, תקנות, דברי הכנסת והחלטות שיפוטיות של בתי משפט או של כל רשות שלטונית המפעילה סמכות שפיטה על פי דין.
6. יחס לדיני מדגמים
- (א) זכות-יוצרים לפי חוק זה לא תחול על מדגם כהגדרתו בפקודת הפטנטים והמדגמים, אלא אם המדגם אינו משמש ואינו מכוון לשמש לייצור תעשייתי.
- (ב) השר רשאי לקבוע תנאים שבהם ייחשב מדגם כמשמש לייצור תעשייתי.
7. הזיקה הנדרשת לישראל
- (א) (1) זכות-יוצרים תהיה ביצירה כאמור בסעיף 3(א), בהתקיים אחד מאלה:
- (א) היצירה פורסמה לראשונה בישראל;
- (ב) בעת יצירתה של היצירה היה יוצרה אזרח ישראלי, או שמקום מגוריו הרגיל היה בישראל, וזאת בין שהיצירה פורסמה ובין שלא פורסמה.
- (2) ביצירה כמפורט להלן תהיה זכות-יוצרים אף אם לא מתקיימים לגביה התנאים שבפסקה (1):
- (א) יצירה אור-קולית אשר בעת יצירתה היה מרכז עסקיו של מפיקה או מקום מגוריו הרגיל בישראל;
- (ב) יצירת אדריכלות הניצבת בישראל, ויצירה אומנותית אחרת שהוכללה בבנין או במבנה אחר הממוקם בישראל.

- (ב) זכות-יוצרים תהיה בתקליט בהתקיים אחד מאלה:
- (1) בעת יצירת התקליט מפיק התקליט היה אזרח ישראלי או שמקום מגוריו הרגיל היה בישראל; לעניין תאגיד, יראו את המקום בו מצוי מרכז עסקיו של התאגיד כמקום מגוריו;
- (2) [לעניין זכות ההעתיקה, הפרסום, ההעמדה לרשות הציבור וההשכרה לפי סעיף 10 פסקאות (1), (2), (5) ו-(7) - ² התקליט פורסם לראשונה בישראל.
8. לפי הגנה אמנה בינלאומית נחתם כתב אמנה בין ישראל לבין מדינה אחרת בעניין הגנת זכות יוצרים, או שישראל הצטרפה לאמנה בעניין זה, רשאי השר לקבוע בצו כי יצירות כאמור בסעיף 3(א), שהאמנה מחייבת את הגנתן בישראל, יהיו מוגנות על פי ההוראות שבצו. הגנתן של יצירות כאמור לא תהיה יתירה על ההגנה שהיתה ניתנת ליצירה שמתקיימים לגביה התנאים שבסעיף 7, אלא אם כן הוסכם על כך באמנה, ולא יותר מכפי שהוסכם.
9. על שמירה הדדיות (א) השר רשאי, באישור הממשלה, אם מצא שמדינה מסוימת אינה מעניקה הגנה ראויה ליצירות של יוצרים שהם אזרחים ישראליים, להגביל בצו את הזכויות הקבועות בחוק זה, כולן או חלקן, ליצירות של יוצרים שהם אזרחי אותה מדינה.
- (ב) צו לפי סעיף זה יחול על יצירות שנוצרו לראשונה אחרי תחילתו.

פרק שלישי: הזכויות הכלכליות

10. זכויות כלכליות לבעל זכות-יוצרים ביצירה זכות בלעדית לעשות את הפעולות המפורטות בפסקאות (1) עד (7), לגבי יצירה כמפורט באותן פסקאות, או בחלק מהותי ממנה:
- (1) העתיקה כאמור בסעיף 11 - לגבי כל סוגי היצירות;
- (2) פרסום ראשון כאמור בסעיף 12(1) - לגבי יצירה שלא פורסמה כאמור;
- (3) ביצוע פומבי כאמור בסעיף 12 - לגבי יצירה ספרותית, דרמטית או מוסיקלית ולגבי תקליט מסחרי;
- (4) שידור כאמור בסעיף 13 - לגבי יצירה ספרותית, אומנותית, דרמטית או מוסיקלית ולגבי תקליט מסחרי;
- (5) העמדת היצירה לרשות הציבור כאמור בסעיף 14 - לגבי כל סוגי היצירות;
- (6) עשיית יצירה נגזרת כאמור בסעיף 15, ועשיית הפעולות המנויות בפסקאות (1) עד (5) ביצירה הנגזרת כאמור - לגבי יצירה ספרותית, אומנותית, דרמטית או מוסיקלית;
- (7) השכרה כאמור בסעיף 16 - לגבי תקליט, יצירה אורקולית ותכנת מחשב.
11. העתיקה של יצירה היא עשיית עותק של היצירה בכל צורה מוחשית, ולרבות אחד מאלה:
- (1) אחסון של היצירה באמצעי אלקטרוני או באמצעי טכנולוגי אחר;
- (2) עשייתו של עותק תלת-ממדי של יצירה דו-ממדית;
- (3) עשייתו של עותק דו-ממדי של יצירה תלת-ממדית.
12. ביצוע בפומבי ביצוע פומבי של יצירה הוא השמעתה או הצגתה בציבור, במישרין או באמצעות מכשיר.
13. שידור שילוב של יצירה הוא העברה קווית או אלחוטית, של צלילים או מראות או שילוב של צלילים ומראות, לציבור.

² החלק בסוגריים מרובעים הוא אופציונאלי, ומתבקשות לגביו הערות. ראה דברי ההסבר.

14. העמדה לרשות הציבור
העמדה של יצירה לרשות הציבור היא העמדתה כך שתהיה ליחידים מקרב הציבור גישה אליה ממקום ובמועד לפי בחירתם האישית.
15. עשיית יצירה נגזרת
עשיית יצירה נגזרת היא עשיית יצירה המבוססת באופן מהותי על יצירה אחרת, כגון תרגום או עיבוד.
16. השכרה
(1) השכרה של יצירה היא השכרת עותקים ממנה לציבור לצרכי מסחר, למעט השכרה של תכנת מחשב או תקליט, כאשר תכנת המחשב או התקליט נלווים לחפץ אחר שהוא המושכר העיקרי;
(2) לעניין סעיף זה, השכרה על ידי ספרייה ציבורית או על ידי ספרייה של מוסד חינוך, לא תחשב כהשכרה לצרכי מסחר.

פרק רביעי: שימושים מותרים בתמורה

17. שימושים מותרים בתמורה
על אף הוראות סעיף 10, מותר לבצע את הפעולות המפורטות בפרק זה, בכפוף לתנאים המפורטים, ללא קבלת רשות מבעל זכות היוצרים.
18. שידור משנה
(א) שידור משנה של יצירה, ללא רשות בעל זכות היוצרים, לא יהווה הפרה של זכות היוצרים, אם ישולמו לו על ידי משדר המשנה תמלוגים ראויים; בהיעדר הסכמה לעניין התמלוגים, יקבע אותם בית המשפט.
לעניין סעיף זה, "שידור משנה" של יצירה - שידור של שידור אחר של יצירה, שנעשה בו זמנית עם אותו השידור, על ידי מי שאינו המשדר המקורי.
(ב) השר רשאי לקבוע בתקנות -
(1) שיקולים וקריטריונים לקביעת התמלוגים הראויים על ידי בית המשפט כאמור בסעיף קטן (א);
(2) מקרים בהם ייקבעו תמלוגים מופחתים או פטור מתשלום תמלוגים.
19. ייצור תקליטים
(א) העתקת יצירה מוסיקלית בתקליט, ללא רשות מבעל זכות היוצרים, לא תהווה הפרה של זכות ההעתקה באותה יצירה, אם התקיימו כל אלה:
(1) אותה היצירה נטבעה קודם לכן בתקליט אחר (להלן - תקליט קודם) בהסכמת בעל זכות היוצרים;
(2) העתקת היצירה בתקליט היא של היצירה בשלמותה וללא שינוי, למעט שינויים הכרחיים לעשיית אותה העתקה; אלא אם כן התוספת או השינוי ביצירה כבר נעשו בתקליט קודם בהסכמת בעל זכות היוצרים;
(3) עושה ההעתקה הודיע על כך לבעל זכות היוצרים ושילם תמלוגים ראויים כפי שהוסכם עם בעל זכות היוצרים; ובהיעדר הסכמה - כפי שקבע בית המשפט;
(4) לעניין סעיף זה יצירה מוסיקלית - לרבות המילים הנילוות אליה, אם אלה נילווי אליה גם בתקליט קודם.
(ב) השר רשאי לקבוע הוראות בדבר -
(1) דרכי ההודעה לבעל זכות היוצרים כאמור בסעיף קטן (א);
(2) שיקולים וקריטריונים לקביעת התמלוגים הראויים על ידי בית המשפט.

20. או של שידור ביצוע תקליטים (א) שידור או ביצוע פומבי של תקליט, ללא רשות בעל זכות היוצרים בתקליט, לא יהווה הפרה של זכות היוצרים בתקליט, אם ישולמו תמלוגים ראויים לתאגיד לניהול משותף של זכויות מפיקי תקליטים ומבצעים, שאישר שר התרבות כארגון יציג לעניין זכות זו; בהיעדר הסכמה לעניין התמלוגים, יקבע אותם בית המשפט.
- (ב) השר, לאחר התייעצות עם שר החינוך, התרבות והספורט, רשאי לקבוע בתקנות כללים לפעולתו של תאגיד לניהול משותף שאושר כארגון יציג לפי סעיף זה.
- (ג) בסעיף זה, "בעל זכות היוצרים בתקליט" - אינו כולל את בעלי זכויות היוצרים ביצירות הטבועות בו.

פרק חמישי: שימושים מותרים

21. שימושים מותרים על אף הוראות סעיף 10, מותר לבצע את הפעולות המפורטות בסעיפים 22 עד 37, בתנאים המפורטים באותם סעיפים ולשם השגת המטרות המפורטות בהם, ללא קבלת רשות מבעל זכות היוצרים וללא תשלום תמורה.
22. שימוש הוגן ביצירה מותר לשם לימוד עצמי, מחקר, ביקורת, סיקור או תמצית עתונאית.
23. שימוש ביצירה שפורסמה מותר בדרך של הבאת מובאות ממנה בהתקיים שנים אלה:
- (1) צוין מקור המובאה בהיקף ובמידה המקובלים;
- (2) היקפה של המובאה לא עלה על ההיקף המוצדק, בהתאם למטרת הבאתה.
24. הליכים משפטיים ומינהליים שימוש ביצירה בהליכים משפטיים או בהליכים מינהליים לפי דין, מותר, בהיקף המוצדק בהתאם למטרת השימוש.
25. יצירה שהופקדה לעיון הציבור העתקה של יצירה המופקדת לעיון הציבור לפי דין, מותרת, למטרה שלשמה הועמדה לעיון הציבור, ובהיקף המוצדק בהתאם למטרה זו.
26. יצירה חדשותית העתקה או שידור של מאמר שפורסם בעיתון או בכתב עת, על בעיות שעה כלכליות, מדיניות או דתיות, או של יצירה בעלת אופי דומה ששודרה, מותרים, בהתקיים שניים אלה:
- (1) לא נשמרה במפורש הזכות להעתקה או לשידור;
- (2) צוין מקורם של היצירה או המאמר האמורים, בהיקף ובמידה המקובלים.
27. שימוש אגבי ביצירה, לצורך הכללתה ביצירת צילום, ביצירה אורקולית, או בתקליט, וכן פרסום היצירה שבה הוכללה היצירה כאמור, מותר; לעניין זה הכללה של יצירה מוסיקלית, לרבות המלים הנלוות לה, או של תקליט שבו היא טבועה, לא תחשב כשימוש אגבי, אם היא מתוכננת מראש.
28. יצירה המוצבת במקום ציבורי שידור, או העתקה בדרך של צילום, ציור, שרטוט או תיאור חזותי דומה, של יצירה אדריכלית, יצירת פיסול או יצירת אומנות שימושית, מותרים, אם מקומה הקבוע של היצירה הוא במקום ציבורי.

- תוכנת מחשב 29. (א) העתקה של תוכנת מחשב לצרכי גיבוי, מותרת, למי שמחזיק עותק מורשה של תוכנת המחשב.
- (ב) שימוש בתוכנת מחשב בדרך של העתקה או עשיית יצירה נגזרת, מותר, למי שמחזיק עותק מורשה של תוכנת המחשב, אם השימוש כאמור דרוש למטרות אלה:
- (1) תיקון שגיאות בתוכנת המחשב או התאמתה לתכנת מחשב אחרת או למערכת מחשב אחרת, לשם השימוש בה;
- (2) התאמת תוכנות מחשב אחרות או מערכות מחשב אחרות לעבודה עם תוכנת מחשב זו.
- (ג) שימוש כאמור בסעיף קטן (ב) לא יהיו מותר, אם התקיים אחד מאלה:
- (1) המידע שהושג תוך כדי השימוש הועבר לאדם אחר וזאת למטרה שונה מהמטרות האמורות בסעיף קטן (ב);
- (2) המידע שהושג תוך כדי השימוש כאמור היה ניתן לגילוי כדין בנקל בעת השימוש;
- (3) המידע שהושג נוצל כדי ליצור תכנת מחשב אחרת המהווה העתקה של תכנת המחשב או של חלקה המהותי.
- (ד) בסעיף זה "עותק מורשה" - עותק שנעשה על ידי בעל זכות היוצרים בתכנת המחשב או ברשותו.
- הקלטה לצרכי שידור 30. (א) הקלטה של יצירה בידי מי שרשאי לשדרה, מותרת, אם היא נעשתה לשימוש בשידוריו בלבד.
- (ב) המשדר ישמיד את ההקלטה שעשה כאמור בסעיף קטן (א) בתוך שלושה חודשים מיום שידורה הראשון, אלא אם כן הוסכם עם בעל זכות היוצרים ביצירה שהוקלטה כאמור, על תקופה ארוכה יותר.
- (ג) על אף הוראות סעיף קטן (ב), מותר לשמור הקלטה שהיא בעלת אופי דוקומנטרי מיוחד בארכיון ציבורי כהגדרתו בחוק הארכיונים, התשט"ו - 1955.³
- העתקה ארעית כחלק מהליך טכנולוגי 31. העתקה ארעית של יצירה כחלק בלתי נפרד מהליך טכנולוגי, שמטרתו היחידה לאפשר העברה של היצירה ברשת תקשורת בין צדדים שלישיים על ידי גורם ביניים, או לצורך שימוש כדין ביצירה, מותרת, ובלבד שאין להעתקה הארעית ערך כלכלי משלה.
- ביצוע פומבי בטקסים 32. ביצוע פומבי של יצירה, מותר, במהלך טקס רשמי או דתי, בהיקף המוצדק בהתאם לאופיו של הטקס האמור.
- יצירה אומנותית נוספת על ידי היוצר 33. ליוצר של יצירה אומנותית, שאינו בעל הזכות הכלכלית בה, מותרים:
- (1) עשיית יצירה אומנותית חדשה שהיא העתקה או יצירה נגזרת של היצירה הקודמת;
- (2) כל שימוש ביצירה החדשה כאמור בפסקה (1);
- ובלבד שאין ביצירה החדשה חזרה על עיקרה של היצירה הקודמת או חיקוי שלה.
- שיקום בניינים 34. שימוש ביצירות שלהלן מותר, כשהוא נעשה לצורך שיקום או הקמה מחדש של בנין או מבנה:

³ ס"ח התשט"ו, עמ' 14

(1) היצירה האדריכלית שהיא הבניין או המבנה האמורים, או המודל שלהם ;

(2) השרטוטים והתכניות ששימשו, בהסכמת בעל זכות היוצרים בהם, להקמת הבניין או המבנה האמורים, בעת שהוקמו.

35. (א) שימוש ביצירה שפורסמה בדרך של העתקה או עשיית יצירה נגזרת, מותר, ובלבד שהוא נעשה למטרת הוראה או בחינה במסגרת פעילותו של מוסד חינוך, על ידי העוסקים בהוראה במוסד החינוך, עובדיו או תלמידיו (בסעיף זה - העובדים או התלמידים), ובלבד ששימוש כאמור מוצדק בשים לב, בין היתר, לאלה:

שימושים
מותרים
במוסדות
חינוך

(1) היקף השימוש ;

(2) מטרת פעילותו של מוסד החינוך ;

(3) קיומה של אפשרות סבירה לקבל רשות לשימוש.

(ב) מבלי לגרוע מהאמור בסעיף קטן (א), העתקה של קטע מיצירה שפורסמה, לצורך הוצאה לאור של מקראה המיועדת להוראה, מותרת, בהתקיים כל אלה:

(1) היצירה לא פורסמה למטרת הוראה במוסדות חינוך ;

(2) על עיקר חלקי המקראה האחרים אין זכות יוצרים ;

(3) על עותקי המקראה צוין כי היא מיועדת להוראה ;

(4) במקראה האמורה, ובמקראות אחרות שפרסם המוציא לאור במשך חמש השנים שקדמו לפרסום המקראה, לא העתיק המוציא לאור יותר משני קטעים מיצירתו של יוצר אחד.⁴

(ג) ביצוע פומבי של יצירה, מותר, במהלך פעילותו של מוסד חינוך, על ידי העובדים או התלמידים, בפני ציבור הכולל את העובדים או התלמידים, קרוביהם של התלמידים, או אנשים אחרים הקשורים במישרין עם פעילותו של מוסד החינוך, והם בלבד ; ואולם הצגת יצירה אור-קולית תהיה מותרת לפי סעיף קטן זה רק אם היא נעשית למטרות הוראה או בחינה.

36. (א) העתקה של יצירה שעותק ממנה מצוי באוסף הקבוע של ספרייה או של ארכיון, מותרת לשם המטרות המפורטות להלן, ובלבד שלא ניתן לרכוש עותק נוסף של היצירה בתוך פרק זמן סביר ובתנאים סבירים:

שימושים
מותרים
בספריות
ובארכיונים

(1) שימור עותק של היצירה בידי הספרייה או הארכיון ;

(2) החלפה של עותק אחר של היצירה, שהיה בידי הספרייה או הארכיון, ושלבד או הושמד, או שנעשה בלתי ראוי לשימוש ;

(3) החלפה של עותק שהיה באוסף הקבוע של ספרייה אחרת או של ארכיון אחר, ושלבד או הושמד, או שנעשה בלתי ראוי לשימוש.

(ב) העתקה של יצירה שעותק ממנה מצוי בספרייה או בארכיון, עבור אדם המבקש זאת, מותרת, ובלבד שההעתקה על ידי אותו אדם מותרת לפי דין.

37. השר רשאי לקבוע בתקנות -
(1) מוסדות חינוך, ספריות וארכיונים שעליהם יחולו הוראות הסעיפים 16(2), 35-36 ;

תקנות לעניין
מוסדות חינוך,
ספריות

⁴ סעיף קטן זה הוא אופציונאלי ומתבקשות לגביו הערות. ראה דברי ההסבר.

(2) כללים ותנאים לתחולת הוראות סעיפים 35 ו-36, דרך כלל או לעניין סוגים מסוימים של מוסדות חינוך ספריות או ארכיונים, ושימושים מותרים נוספים בגופים כאמור;

(3) נוסח בקשה מספריה או מארכיון לפי סעיף 36(ב).

פרק שישי: תקופת ההגנה

38. תקופת ההגנה על זכות היוצרים ביצירה היא במשך חייו של היוצר ועוד שבעים שנה לאחר מותו, בכפוף להוראות פרק זה.
39. תקופת ההגנה על יצירה משותפת היא משך חייו של השותף האחרון שנותר בחיים, מבין השותפים שיצרו את היצירה, ועוד שבעים שנה לאחר מותו.
40. תקופת ההגנה על יצירה שפורסמה בעילום שם לא מופיע על יצירה שמו של אדם כיוצר היצירה ויוצרה אינו ידוע בציבור, או שמופיע עליה שם בדוי של אדם שזהותו אינה ידועה בציבור - תהיה תקופת ההגנה על היצירה שבעים שנה מהמועד שבו פורסמה היצירה לראשונה ברשות בעל זכות היוצרים; לא פורסמה היצירה שבעים שנה ממועד יצירתה, תהיה תקופת ההגנה שבעים שנה ממועד יצירתה. אולם, אם יוצר היצירה גילה את זהותו בציבור, במהלך תקופת ההגנה כאמור, יחולו הוראות סעיפים 38 או 39, לפי הענין.
41. תקופת ההגנה על יצירה אורקולית היא חמישים שנה מהמועד שבו היצירה פורסמה ברשות בעל זכות היוצרים; לא פורסמה היצירה חמישים שנה ממועד יצירתה, תהיה תקופת ההגנה חמישים שנה ממועד יצירתה.
42. תקופת ההגנה על תקליט ועל יצירת צילום היא חמישים שנה ממועד היצירה.
43. תקופת ההגנה על יצירה שחל עליה סעיף 51 היא חמישים שנה ממועד יצירתה.
44. תקופת ההגנה על זכות היוצרים תימשך עד ליום ה-31 בדצמבר של השנה שבמהלכה אמורה היתה להסתיים התקופה בהתאם להוראות פרק זה.
45. (א) תקופת ההגנה הנתונה ליצירה המוגנת בישראל לפי סעיפים 7(א)(1) ו-21(2) לא תהיה ארוכה מתקופת ההגנה הנתונה לה בארץ המוצא שלה.

(ב) לעניין סעיף, זה "ארץ המוצא" של יצירה היא אחת מאלה:

- (1) ביצירה שפורסמה לראשונה בו זמנית במספר מדינות חברות המעניקות זכות יוצרים לתקופות שונות - המדינה המעניקה את תקופת ההגנה הקצרה ביותר;
- (2) ביצירה שלא פורסמה או שפורסמה לראשונה מחוץ לישראל במדינה שאינה מדינה חברה - המדינה שהיוצר הוא אזרח שלה או שמקום מגוריו הרגיל הוא בה;
- (3) ביצירה אורקולית - המדינה בה נמצא מרכז העסקים של מפיקה או מקום מגוריו הרגיל;
- (4) ביצירת אדריכלות או ביצירה אומנותית אחרת שהוכללה בבנין או במבנה - המדינה בה ממוקמת היצירה.

(ג) לעניין סעיף זה, "מדינה חברה" - מדינה החברה באמנה שנעשה לגביה צו לפי סעיף 8; "פרסום" של יצירה - פרסום ראשון כאמור בסעיף 2(1).

פרק שביעי: בעלות בזכויות הכלכליות

46. היוצר - בעל הזכויות היוצר הוא הבעל הראשון של הזכויות הכלכליות ביצירתו, בכפוף להוראות פרק זה.
47. יצירה שנוצרה בידי עובד (א) המעביד הוא הבעל הראשון של הזכויות הכלכליות ביצירה שנוצרה על ידי עובדו עקב עבודתו ובמהלכה. (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), אם נועדה היצירה לפרסום בעיתון או בכתב עת, חזקה היא כי ליוצר שמורות הזכויות הכלכליות לעניין שימוש ביצירה שלא כחלק מהעיתון או מכתב העת.
48. בעלות ביצירות מוזמנות מסוימות המזמין הוא הבעל הראשון של הזכויות הכלכליות ביצירה שהיא ציור דיוקן, או צילום של אירוע פרטי או משפחתי.
49. בעלות ביצירה אורקולית הוא הבעל הראשון של הזכויות הכלכליות בה. מפיק יצירה אורקולית הוא הבעל הראשון של הזכויות הכלכליות בו.
50. בעלות בתקליט המדינה היא הבעל הראשון של הזכויות הכלכליות ביצירה שנוצרה או הוזמנה על ידי המדינה או על ידי עובד המדינה עקב עבודתו ובמהלכה; לעניין זה "עובד המדינה" - לרבות חייל, שוטר, וכן כל נושא משרה או תפקיד על פי חיקוק.
51. בעלות המדינה ביצירות התנייה על קביעת הבעלות ביצירה יחולו אלא אם הוסכם אחרת.
52. העברת זכויות והענקת רשיון ייחודי (א) זכויות כלכליות ניתנות להעברה בחוזה או על פי הדין, וניתן להעניק לגביהן רשיון או רשיון ייחודי.
53. העברת הזכויות או הענקת הרשיון עשויה להיות מלאה או חלקית, לעניין זכויות מסוימות, לתקופה מסוימת או למקום מסוים. (ג) עסקה להעברת זכויות כלכליות או להענקת רשיון ייחודי טעונה מסמך בכתב. (ד) בחוק זה, "רשיון ייחודי" - רשיון, הניתן על ידי בעל זכות היוצרים, המעניק לבעל הרשיון זכות ייחודית לעשות את הפעולות שנקבעו בו ומגביל את בעל זכות היוצרים מלעשות פעולות אלה.

פרק שמיני: הזכויות המוסריות

54. הזכויות המוסריות - הזכויות (א) ליוצר של יצירה ספרותית, אומנותית, דרמטית או מוסיקלית, למעט תוכנת מחשב, יהיו ביחס ליצירתו הזכויות המוסריות לפי סעיף 55. (ב) הזכויות המוסריות הן אישיות ואינן ניתנות להעברה; הן תעמודנה ליוצר

אף אם אין לו ביצירה זכויות כלכליות או שהעביר את הזכויות הכלכליות
ביצירה, כולן או מקצתן, לאחר.

55. הזכויות המוסריות הן אלה:
(1) זכות היוצר כי שמו ייקרא על יצירתו בהיקף ובמידה המקובלים;
(2) זכות היוצר כי לא יוטל פגם ביצירתו ולא ייעשה בה סילוף או שינוי צורה
אחר, וכן כי לא תעשה פעולה פוגענית ביחס לאותה יצירה, והכל אם
יהיה בהם כדי לפגוע בכבודו או בשמו.
56. תקופת ההגנה על הזכויות המוסריות של היוצר ביחס ליצירתו תהיה כמשך
תקופת ההגנה על היצירה בהתאם להוראת הפרק השישי, אולם לאחר מותו
של היוצר יהיו רשאים לתבוע בשל הפרה של זכויות אלה קרובי היוצר בלבד;
לעניין סעיף, זה "קרובי היוצר" - בן זוגו של היוצר, צאצאיו, הוריו או אחיו.
57. (א) מעשה שנעשה בהסכמת היוצר לא יהווה הפרה של הזכויות המוסריות.
(ב) היוצר רשאי לוותר על הזכויות המוסריות ביצירתו, כולן או מקצתן,
ובלבד שויתור כאמור ייעשה בכתב.
- על
- הסכמה
למעשים
וויתור
זכויות
מוסריות

פרק תשיעי: הפרות ותרופות

58. הפרת זכות הפרת כלכלית
העושה ביצירה פעולה המפורטת בסעיף 10, או מרשה לאחר לעשות פעולה
כאמור, ללא רשות בעל הזכות הכלכלית, מפר את הזכות הכלכלית, אלא אם
עשיית הפעולה מותרת על פי הוראות הפרק הרביעי או החמישי.
59. עותק מפר
בפרק זה "עותק מפר" - כל אחד מאלה:
(1) עותק שנעשה בישראל בלא הרשאת בעל זכות-היוצרים באופן
שמהווה הפרה של הזכות הכלכלית לפי סעיף 10(1).
(2) עותק שיובא לישראל אשר אילו היה נעשה בישראל, היתה עשייתו
מהווה הפרה הזכות הכלכלית לפי סעיף 10(1). [ואולם עותק שנעשה
מחוץ לישראל בהרשאת בעל זכות-היוצרים במדינה שבה נעשה, לא
ייחשב כעותק מפר].⁵
60. הפרה עקיפה של זכות כלכלית
(א) העושה אחת הפעולות המפורטות להלן בעותק של יצירה, אשר ידע או
היה עליו לדעת כי הינו עותק מפר, מפר את הזכות הכלכלית:
(1) מכירה, השכרה, הצעה או העמדה למכירה או לשכירות;
(2) החזקה למטרה עסקית;
(3) הפצה בהיקף מסחרי;
(4) הצגה לציבור בדרך מסחרית;
(5) יבוא לישראל שלא למטרות פרטיות.
(ב) המרשה, למטרת רווח, שימוש במקום בידור ציבורי לשם ביצוע בפומבי
של יצירה, ללא הרשאת בעל זכות היוצרים, מפר את זכות היוצרים, אלא אם
לא ידע ולא היה עליו לדעת שהביצוע מהווה הפרת זכות היוצרים.
בסעיף זה, "מקום בידור ציבורי" - לרבות מקום המשמש כאולם לשמחות,
כמסעדה, או כמועדון.
61. ייצור החזקת מפר או חפץ
המייצר או מחזיק חפץ שיעודו עשיית העתקות של יצירה, כדי שהחפץ ישמש
לעשיית עותקים שידע או היה עליו לדעת שהם עותקים מפירים של אותה
יצירה, מפר זכות כלכלית.
62. תובענות בשל
(א) תובענה בשל הפרת זכות כלכלית רשאים להגיש בעל זכות היוצרים ובעל

⁵ הכתוב בסוגריים מרובעים הוא אופיוצנאלי, ראה דברי ההסבר.

- הפרת זכות כלכלית רשיון ייחודי.
- (ב) הוגשה תובענה, יצרף התובע כבעל דין כל אדם שזכאי לתבוע לפי סעיף קטן (א) אם הזכאי כאמור אינו נמנה על התובעים את הזכות. לבקשת התובע, רשאי בית המשפט לפטור מצירוף כאמור.
- (ג) אין באמור בסעיף קטן (ב) בכדי לגרוע מזכותו של תובע לקבלת סעד זמני.
63. הפרת זכות מוסרית (1) העושה ביצירה פעולה המהווה פגיעה בזכויות המוסריות של היוצר כאמור בסעיף 55, מפר את הזכות המוסרית; אלא אם היוצר הסכים לפעולה או ויתר על זכותו כאמור בסעיף 57; (2) לא תהא זו הפרה של סעיף 55(2) אם השינוי או הפעולה ביצירה היו סבירים בנסיבות העניין.
64. הפרה של עקיפת זכות מוסרית העושה אחת הפעולות המפורטות להלן בעותק של יצירה, אשר ידע או היה עליו לדעת כי יש בו משום הפרה של הזכות המוסרית כאמור בסעיף 55(2), מפר את הזכות המוסרית:
- (1) מכירה, השכרה, הצעה או העמדה למכירה או לשכירות;
  - (2) החזקה למטרה עסקית;
  - (3) הפצה בהיקף מסחרי;
  - (4) הצגה לציבור בדרך מסחרית.
65. הפרת זכות יוצרים - עוולה יוצרים היא עוולה אזרחית, והוראות פקודת הניקין [נוסח חדש] יחולו עליה בשינויים המחוייבים.
66. פיצויים ללא הוכחת נזק (א) הופרה זכות יוצרים, רשאי בית המשפט, על פי בקשת התובע, לפסוק לתובע לכל הפרה פיצויים ללא הוכחת נזק בסכום שלא יעלה על 50,000 שקלים חדשים.
- (ב) בקביעת פיצויים כאמור רשאי בית המשפט להביא בחשבון, בין היתר, את השיקולים הבאים:
- (1) היקף ההפרה;
  - (2) משך הזמן בו בוצעה ההפרה;
  - (3) חומרת ההפרה;
  - (4) הנזק הממשי שנגרם לתובע להערכת בית המשפט;
  - (5) הרווח שצמח לנתבע;
  - (6) מאפייני פעילותו של הנתבע;
  - (7) טיב היחסים שבין הנתבע לתובע.
- (ג) לעניין סעיף זה יראו הפרות המתבצעות במסכת אחת של מעשים, כהפרה אחת.
- (ד) השר רשאי בצו לשנות את הסכום הקבוע בסעיף קטן (א).
67. דין וחשבון בית המשפט רשאי לחייב את הנתבע, בדרך שנקבעה בתקנות, במתן דין וחשבון לתובע לגבי פרטי ההפרה.
68. מפר תמים הופרה זכות יוצרים, אולם המפר לא ידע ולא היה עליו לדעת כי קיימת זכות יוצרים ביצירה, לא יחויב בתשלום פיצויים עקב ההפרה.
69. הפרת זכות יוצרים בחל בבנייתו של בנין שיש בו משום הפרת זכות יוצרים, או שתהיה בו הפרת זכות כאמור, לכשיושלם, לא יהיה התובע זכאי בשל כך לצו המונע את הבניה או לצו הריסה ולא ייחשב הבניין לעותק מפר של היצירה לעניין סעיפים 60, 64, 70, 71-.
70. טיפול בעותקים (א) בית המשפט רשאי להורות בסיום הדיון בתובענה -
- (1) על השמדת עותקים מפרים, או על עשיית כל פעולה אחרת בהם;

(2) על העברת הבעלות בעותקים המפריים לידי התובע, אם ביקש זאת, בתמורה לתשלום שוויים כערכם אלמלא ביצוע הפרת הזכות הכלכלית או בתמורה לתשלום אחר כפי שייראה לבית המשפט.

מפריים

(ב) צד המגיש בקשה להשמדת עותקים מפריים או להעברת הבעלות בהם, יודיע על כך למשטרת ישראל בדרך שיקבע השר, ובית המשפט לא ידון בבקשה בלי שנתן הזדמנות למשטרה לטעון את טענותיה.

(ג) הוראות סעיף קטן (א) יחולו גם לעניין עותקים מפריים המצויים בידי אדם שלא הפר בעצמו את זכות היוצרים, וזאת בכפוף להוראות סעיף 34 לחוק המכר, התשכ"ח - 1968.⁶

פרק עשירי: עונשין

(א) העושה עותק מפר של יצירה לשם מסחר בו, דינו – מאסר חמש שנים או קנס פי עשרה מן הקנס הקבוע בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין, התשל"ז 1977- (להלן – חוק העונשין).

71. ייצור ומסחר בעותקים מפריים

(ב) המייבא לישראל עותק מפר של יצירה לשם מסחר בו, דינו – מאסר חמש שנים או קנס פי עשרה מן הקנס הקבוע בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין.

(ג) העוסק במכירה, בהשכרה או בהפצה של עותק מפר של יצירה או המוכר, המשכיר או המפיץ עותקים מפריים של יצירה בהיקף מסחרי, דינו – מאסר שלוש שנים או קנס פי שבעה מהקנס הקבוע בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין.

(ד) המחזיק עותק מפר של יצירה לשם מסחר בו, דינו – מאסר שלוש שנים או קנס פי שבעה מהקנס הקבוע בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין.

(ה) בסעיף זה, "עותק מפר" – כל אחד מאלה:

(1) עותק שנעשה בישראל בלא הרשאת בעל זכות-היוצרים באופן שמהווה הפרה של הזכות הכלכלית לפי סעיף 10(1).

(2) עותק שיובא לישראל אשר אילו היה נעשה בישראל, היתה עשייתו מהווה הפרה הזכות הכלכלית לפי סעיף 10(1); ואולם עותק שנעשה מחוץ לישראל בהרשאת בעל זכות-היוצרים במדינה שבה נעשה, לא ייחשב כעותק מפר.

המייצר או מחזיק חפץ שייעודו ייצור עותקים של יצירה, כדי לעבור עבירה לפי סעיף 71(א), דינו – מאסר שנה או כפל הקנס האמור בסעיף 71(א)(4) לחוק העונשין.

72. חפץ

נעברה עבירה לפי סעיף 71 או סעיף 72 בידי תאגיד, דינו – כפל הקנס הקבוע לעבירה.

73. קנס

(א) נושא משרה בתאגיד חייב לפקח ולעשות כל שניתן למניעת עבירה מהעבירות המפורטות בסעיפים 71 או 72 (להלן – עבירה) בידי התאגיד או בידי עובד מעובדיו; הפר את חובתו האמורה, דינו – הקנס האמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין.

74. אחריות נושא משרה בתאגיד

(ב) נעברה עבירה בידי תאגיד או עובד מעובדיו, חזקה היא כי נושא המשרה הפר את חובתו לפי פסקה (א), אלא אם כן הוכיח כי עשה כל שניתן כדי למלא את חובתו האמורה.

(ג) לענין סעיף זה, "נושא משרה" – מנהל פעיל בתאגיד, שותף, למעט שותף מוגבל, ופקיד האחראי מטעם התאגיד על התחום שבו בוצעה העבירה.

פרק אחד עשר: חזקות

חזקות 75. החזקות המפורטות להלן יחולו בכל הליך משפטי, אזרחי או פלילי, שענינו הפרת זכות יוצרים, אלא אם כן הוכח אחרת:

- (1) מופיע על היצירה בדרך המקובלת שמו של אדם כיוצר היצירה, חזקה היא, שאותו אדם הוא יוצר היצירה;
- (2) החזקה הקבועה בפסקה (1) תחול גם לענין שמו הבדוי של אדם, ובלבד שזהותו של בעל השם הבדוי ידועה בציבור;
- (3) לא מופיע על יצירה שמו של אדם כיוצר היצירה ויוצרה אינו ידוע, או שמופיע עליה שם בדוי של אדם שזהותו אינה ידועה בציבור, חזקה היא כי אדם ששמו מופיע על היצירה בדרך המקובלת כמפרסם היצירה, הוא בעל זכות היוצרים בה;
- (4) מופיע על יצירה אורקולית בדרך המקובלת שמו של אדם או תאגיד כמפיק היצירה, חזקה כי אותו אדם או תאגיד הוא מפיק היצירה.

פרק שנים עשר: עיכוב בידי המכס

עיכוב המכס בידי 76. (א) בעל זכות היוצרים ביצירה, שזכותו הופרה או שקיים חשש סביר שתופר, רשאי למסור הודעה בכתב למנהל המכס, שהוא בעל זכות היוצרים ביצירה, ולבקש ממנו לעכב את שחרור הטובין שלטענתו הם עותקים מפרים של היצירה, ולנהוג בהם כטובין שייבואם אסור על פי פקודת המכס.

(ב) ההודעה לפי סעיף קטן (א) תכלול אחד מאלה:

- (1) דוגמה של עותק לא מפר של היצירה שיש למבקש זכות יוצרים בה ושלגביה הוא מודיע על ייבוא העתקות מפרות;
- (2) קטלוג או כל מסמך אחר המאפשר למנהל המכס להשוות בין היצירה לבין העותקים המפרים.
- (ג) בעל זכות היוצרים ימסור למנהל המכס, בהודעה, את הפרטים האלה, ככל הידוע לו:

(1) מספר החבילות העומדות להתקבל;

(2) ציון מספיק של אמצעי הייבוא או שם האניה, המביאים את העותקים המפרים;

(3) היום שבו עומדים העותקים המפרים להגיע לישראל.

(ד) בעל זכות היוצרים חייב להמציא למנהל המכס ראיות ראשוניות, וערבות עצמית בסכום שקבע מנהל המכס, כדי לכסות כל הוצאה הקשורה לעיכוב או כדי לפצות על כל נזק שייגרם על ידי העיכוב, אם יתברר שהעיכוב לא היה מוצדק, וכן לשלם כל אגרה שנקבעה לענין זה לפי פקודת המכס.

(ה) הוראות סעיף זה לא יחולו על עותקים מפרים שיובאו לשימוש עצמי כהגדרתו בסעיף 129 לפקודת המכס.

פרק שלושה עשר : שונות

- תחולה המדינה על 77. (א) חוק זה יחול גם על המדינה.
- (ב) חוק הנזיקים האזרחיים (אחריות המדינה), התשי"ב - 1952⁷, יחול על אחריות להפרת זכות יוצרים, בשינויים המחוייבים לפי העניין.
78. תיקון פקודת המכס 8, בסעיף 200א, במקום המלים "בסעיף 7 לפקודת זכות יוצרים" יבוא: "בסעיף 70 לחוק זכות יוצרים, התשס"ד - 2003".
79. תיקון סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב 1982-⁹, בסעיף (3), בתוספת השניה, במקום פסקה (3) יבוא: "עבירות לפי סעיף 71(ג) ו-(ד) לחוק זכות יוצרים, התשס"ד - 2003".
80. תיקון חוק איסור הלבנת הון, התשי"ס - 2000, בפסקה (16) לתוספת הראשונה, במקום "פקודת זכות יוצרים", יבוא "חוק זכות יוצרים, התשס"ד - 2003".
81. ביצוע ותקנות (א) שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו.
(ב) תקנות לפי סעיפים 8, 37(2) ו-66(ג) טעונות אישור ועדת חוקה, חוק ומשפט של הכנסת.
82. תחילה תחילתו של חוק זה ששה חודשים מיום פרסומו.
83. ביטול תחולה עם תחילת חוק זה, ובכפוף להוראות סעיף 84 להלן -
(1) חוק זכות יוצרים, 1911¹⁰ לא יחול עוד בישראל;
(2) פקודת זכות יוצרים¹¹, למעט סעיפים 33 עד 37, ודבר המלך על חוק זכות יוצרים 1911 (הטלתו על ארץ ישראל), 1924¹² - בטלים.
84. הוראות מעבר (א) הוראות חוק זה יחולו גם לעניין יצירות שנוצרו לפני תחילתו, בכפוף לאמור בסעיפים קטנים (ב) עד (י) להלן.
(ב) יצירה שנוצרה לפני תחילת חוק זה תהיה מוגנת לפיו רק אם יצירות מסוגה היו מוגנות בזכות יוצרים גם לפי החוק שהיה בתוקף ערב תחילת החוק.
(ג) יצירה שתקופת ההגנה עליה כבר הסתיימה לפני תחילת חוק זה, לא תזכה עוד להגנה גם אם על פי הוראות חוק זה היתה ממשיכה להיות מוגנת.
(ד) מעשה שנעשה לפני תחילת חוק זה לא יהווה הפרה לפי חוק זה ולא יינתנו בגינו תרופות לפי חוק זה, ולעניין זה ימשיכו לחול הוראות החוק כפי היו בתוקף במועד ביצוע ההפרה; אולם הוראות בדבר שימושים מותרים ובדבר סייגים לאחריות יחולו גם על מעשה שנעשה לפני תחילת חוק זה.
(ה) עותק של יצירה שנעשה לפני תחילת חוק זה, ייחשב ל"עותק מפר" לפי חוק זה, אם במועד שנעשה או יובא לישראל היתה עשייתו בגדר הפרה לפי הוראות החוק שהיו בתוקף באותו מועד.
(ו) הוראות סעיפים 47 עד 52 לא יחולו על יצירות שנוצרו לפני תחילת חוק

7 ס"ח התשי"ג, עמ' 339

8 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש, מס' 3, התשי"ז, עמ' 39

9 ס"ח התשמ"ב, עמ' 43

10 חא"י, כרך ג', עמ' (ע) 2633, (א) 2475

11 חא"י, כרך א', עמ' (ע) 369, (א) 389

12 חא"י, כרך ג', עמ' (ע) 2661, (א) 2499

- זה, ולעניין זה ימשיכו לחול הוראות החוק כפי שהיו בתוקף במועד היצירה.
- (ז) הוראות סעיף 53 לא יחולו על העברות ורשיונות שנעשו לפני תחילת חוק זה, ולעניין זה ימשיכו לחול הוראות החוק כפי שהיו בתוקף בעת ההעברה או הרשיון, לפי העניין.
- (ח) הוראות סעיף 62 לא יחולו על הליכים שהיו תלויים ועומדים ביום תחילת חוק זה.
- (ט) זכות ההשכרה ביחס לתכנת מחשב, כאמור בסעיף 10(6), לא תחול על תכנת מחשב שנרכשה לפני יום כ"ג בטבת התש"ס (1 בינואר 2000).
- (י) לעניין זהות היוצר של יצירת צילום שנוצרה לפני תחילת חוק זה, ימשיכו לחול הוראות סעיף 21 לחוק זכות יוצרים, 1911.

דברי הסבר

כללי:

דיני זכות יוצרים נועדו לקבוע ולהסדיר את ההגנה על יצירות, תוך איזון בין אינטרסים רבים ושונים, לטובת הציבור. האיזון הנדרש הוא בעיקר בין הצורך ביצירת תמריץ הולם ליצירה, בדרך של הענקת זכויות כלכליות ביצירות, לבין הצורך לאפשר לציבור להשתמש ביצירות לשם קידום התרבות והידע, כל זאת תוך שמירה על חופש הביטוי וחופש היצירה, ודאגה לתחרות חופשית והוגנת בשווקים הרלוונטיים. בנוסף, על החקיקה להתאים להוראות אמנות בין-לאומיות המחייבות את ישראל, אשר קובעות כללים להגנה על זכויות יוצרים.

החקיקה הקיימת בתחום זכויות היוצרים (חוק זכות יוצרים, 1911, ופקודת זכות יוצרים, להלן בהתאמה החוק והפקודה) מיושמת מזה שנים רבות וקיימת לגביה פסיקה עניפה של בתי המשפט השונים. לאור הבסיס המשפטי המשותף, פונים בתי המשפט לא אחת גם לחקיקה ולפסיקה האנגלו-סכסית. במטרה לאפשר המשכיות וודאות בתחום זה, מוצע לשמור על תפיסות היסוד של הדין הקיים ולשנותן רק במידה הנדרשת. הוראות החוק המוצעות מתבססות, אפוא, על החקיקה הקיימת בישראל, על פסיקת בתי המשפט ועל האמנות הבינלאומיות המחייבות את ישראל. כן מתבססות ההוראות המוצעות על התפתחויות שחלו במשך השנים בחקיקה באנגליה, בקנדה ובאוסטרליה, בהן שיטת החקיקה בתחום זה דומה לשיטה הנוהגת בישראל. ההוראות החדשות באות לעדכן את הוראות החוק, כדי לתת מענה למצבים חדשים ולבעיות שהתעוררו, כמו התפתחות תחום השידורים לציבור, שימוש בטכנולוגיות חדשות, ועוד.

הנושאים המרכזיים בחוק המוצע, בדומה לחקיקה הקיימת, הם:

1. הגדרה של סוגי יצירות מוגנות (יצירות מקוריות ספרותיות, אומנותיות, דרמטיות ומוסיקליות, וכן תקליטים);
2. דרישת זיקה לישראל כתנאי להגנה (פרסום ראשון בישראל, יוצר ישראלי, או הגנה לפי אמנה בין-לאומית שיושמה בצו של שר המשפטים);
3. קביעת רשימה סגורה של זכויות כלכליות ביחס ליצירות השונות (העתקה, פרסום ראשון, שידור, ביצוע פומבי, העמדה לרשות הציבור, הכנת יצירות נגזרות, השכרה);
4. קביעת זכויות מוסריות ביחס ליצירות השונות (הזכות לציון השם, הזכות לשלמות היצירה);
5. קביעת רשימה סגורה של שימושים מותרים ביצירות, בתמורה וללא תמורה;
6. קביעת תקופת הגנה לסוגי היצירות השונות (ככלל - עד 70 שנה לאחר מות היוצר);
7. הוראות בדבר "הבעל הראשון" של זכות היוצרים, ובדבר האפשרות להעברת זכויות ולהענקת רשיון ייחודי;
8. הוראות בדבר סעדים אזרחיים, מינהליים ופליליים על הפרת זכות יוצרים.

בנוסף, יש לציין כי לאחרונה הוגשה הצעת חוק זכויות יוצרים ומבצעים (שיפוט בענייני תמלוגים), התשס"א - 2001¹. הצעה זו נדונה בוועדת הכלכלה של הכנסת החמש עשרה, והדיונים בה טרם הסתיימו. מטעמי יעילות, לא הובאו הוראות הצעת חוק זו במסגרת התזכיר, והן ישולבו, לפי הצורך, בחוק זכות יוצרים חדש בכל שלב בו יימצאו הליכי החקיקה שלו.

נושא נוסף שלא קיבל ביטוי בתזכיר זה הוא הפטור להעתקה פרטית של יצירות על קלטות, וקביעת זכות לגמול כספי בקשר להעתקה כזו. נושא זה, נוכח ההשלכות הכלכליות והמשפטיות הנובעות ממנו, מצוי עדיין בבדיקה במשרד המשפטים בשיתוף עם משרדי ממשלה נוספים, ותזכיר נוסף בעניין זה יפורסם בהמשך. כל עוד לא יתוקן ההסדר הקיים, ימשיכו לחול סעיפים 33 עד 36 לפקודה, וראה סעיף 283(2) להלן.

סעיף 1 - הגדרות

הגדרת "זכות-יוצרים" - בכל מקום בחוק זה בו נזכר הביטוי זכות-יוצרים הכוונה היא, בכפוף להקשר הדברים הספציפי, לאגד הזכויות הכולל את הזכויות הכלכליות ואת הזכויות המוסריות. הגדרת "טביעה" - הגדרת טביעה רלוונטית להגדרות "יצירה אורקולית" ו"תקליט".

בהגדרת "יצירת אדריכלות" מוצע שינוי מהמצב הקיים. בהגדרה הקיימת בסעיף 35 לחוק נקבע: "מעשה-אמן אדריכלי - פירושו כל בנין או מבנה שיש לו אופי או שרטוט אמנותי, ביחס לאותו אופי או שרטוט, או כל מודל לבנין או למבנה כאלה, בתנאי שההגנה הניתנת עפ"י חוק זה תצומצם לאופי או לשרטוט האמנותיים, ולא תחול על פרוצסים או שיטות של בנייה". היסוד האומנותי הנדרש מיצירת אדריכלות עורר קשיים ופורש בצמצום עוד בפסק הדין בע"א 448/60 לב נ' המשביר המרכזי, פ"ד טז 2688. ההגדרה המוצעת מבטלת את הדרישה המיוחדת של אופי "אומנותי" ובמקומה תישאר הדרישה הכללית של "מקוריות", הקבועה בסעיף 3(א)(1), המתפרשת בהתאם לטיב העניין, ביחס לכל סוגי היצירות הספרותיות והאמנותיות. הסייג בסיפא לסעיף הקיים, בא לידי ביטוי בסעיף 4 להלן.

הגדרת "יצירה אורקולית" נועדה לכלול כל צורת ביטוי, ללא תלות בסוג הטכנולוגיה עליה היא מבוססת, אשר במהותה מציגה בפני הצופה סדרה של תמונות נעות, באמצעות מכשירים מתאימים. בחוק הקיים מופיעה בסעיף 35 ההגדרה: "ראינוע - כולל כל יצירה הנעשית ע"י פרוצס הדומה לצילומי-ראינוע", אשר לא יהיה בה עוד צורך.

הגדרת "יצירה אומנותית" מבוססת על ההגדרה הקיימת בסעיף 35 לחוק, לפיה "יצירה אמנותית כוללת עבודות ציור, שרטוט, פיסול ומלאכת-אמנות ומעשי-אמן אדריכליים ופיתוחים וצילומים". ההגדרה כוללת גם מפות ותרשימים, שבחוק הקודם הוגדרו כחלק מהיצירה הספרותית, אולם בהתאם להתפתחות בחוקי מדינות אחרות יוגדרו מעתה כיצירה אומנותית.

הגדרת "יצירה דרמטית" ההגדרה הקיימת בסעיף 35 לחוק היא: "יצירה דרמטית - כוללת כל חיבור לדיקלום, יצירה או שעשוע של מחול בהצגה אילמת, שהסידור התיאטרוני או צורת-המשחק שלו קבועים בכתב או בדרך אחרת, וכל יצירה ראינועית שסידורה או צורת-המשחק שלה או שילוב המאורעות שבה

¹ ה"ח התשס"א עמ' 548

משווים ליצירה אופי מקורי". דרישת הקיבוע מופיעה עתה בסעיף 3 להלן. לעניין יצירה ראינועית ראה הגדרת יצירה אורקולית לעיל.

הגדרת **"יצירה משותפת"** מבוססת על הוראת סעיף 16(3) לחוק הקובע: **"לצרכי חוק זה יהא פירושו של הביטוי 'יצירה משותפת למחברים אחדים' יצירה שחברה מתוך שיתוף-פעולה של שני מחברים או יותר ושאינו להבחין בה בין חלקו של מחבר אחד לבין חלקו של המחבר האחר"**.

הגדרת **"יצירה ספרותית"** מבוססת על שילוב בין שתי הוראות בחקיקה הקיימת. סעיף 35 לחוק מגדיר כך: **"יצירה ספרותית כוללת מפות, תרשימים, תכניות, טבלאות וליקוטים"**. סעיף 2 לפקודה קובע: **"לענין זכות יוצרים, דין תוכנה של מחשב כדין יצירה ספרותית כמשמעותה בחוק זכות יוצרים, 1911. בפקודה זו, 'תוכנה של מחשב' - בין שהיא תכנית מקור ובין שהיא קוד יעד"**. באשר להרצאות ונאומים, אלה הוכרו על ידי בתי המשפט כיצירה ספרותית, בין היתר לאור קיומם של פטורים ביחס ליצירות אלה הקבועים בסעיפים 2(1)(V)201- לחוק. לעניין מפות ותרשימים ראה הגדרת יצירה אומנותית לעיל.

הגדרת **"יצירת פיסול"** מבוססת על ההגדרה הקיימת בסעיף 35 לחוק הקיים, לפיה: **"יצירת פיסול - כוללת יצירות ומודלים"**.

הגדרת **"יצירת צילום"** מבוססת על ההגדרה הקיימת בסעיף 35, לפיה **"צילום - כולל צילומי ליתוגרף וכל יצירה הנעשית ע"י פרוצס הדומה לצילום"**. הסיפא להגדרה המוצעת נועד להבחין בין יצירת צילום עצמאית, לבין צילום המהווה חלק מיצירה אורקולית, המוגנת ככזו.

הגדרת **"ליקוט"**: לפי ההגדרות בסעיף 35 לחוק הקיים, יצירה ספרותית כוללת טבלאות וליקוטים, מבלי שהביטוי **"ליקוט"** מוגדר בפני עצמו. בנוסף, **"יצירה קיבוצית"** - הוגדרה ככוללת: **"(א) אנציקלופדיה, מלון, ספר-שנה או יצירה כדומה לכך; (ב) עתון, קובץ, מגזין, או מאסף עתי כיוצא בזה; וכן (ג) כל יצירה הכתובה חלקים-חלקים ע"י מחברים שונים, או שנאספו ונכללו בה יצירות או חלקי-יצירות של מחברים שונים"**. מוצע להבהיר כי ההגנה על יצירת ליקוט מאפשרת הגנה על אוסף של יצירות כמו גם על אוסף של נתונים שאינם מהווים בפני עצמם יצירות, הכל בכפוף לדרישת המקוריות כאמור בסעיף 3, אשר לעניין ליקוטים, מתייחסת למקוריות בבחירת התכנים ובסידורם.

הגדרת **"מבצעים"** נחוצה לעניין ההסדר המוצע בסעיף 20, לפיו יוסמד ארגון יציג לגביית תמלוגים עבור שידור והשמעה פומבית של תקליטים.

הגדרת **"מפיק"** של יצירה אורקולית או של תקליט נחוצה לעניין הזיקה לישראל המקנה הגנה ליצירות אורקוליות ולתקליטים לפי סעיף 7 פסקאות (א)(2)(א), (ב)(1), ולעניין הבעלות ביצירה לפי סעיפים 49 ו-50. המפיק הוא הגורם הכלכלי העומד מאחורי עשיית היצירה, והוא עשוי להיות גם תאגיד. יצוין כי ההגדרה המוצעת לעניין תקליט שונה במקצת מההוראה הקיימת בסעיף 19(1) לחוק זכות יוצרים, בכך שהמוקד הוא היוזמה הכלכלית להפקת התקליט ולא הבעלות הפורמלית בעותק הפיזי של ההקלטה המקורית.

הגדרת **"פרסום"**: מטרת ההגדרה היא להבחין בין **"פרסום ראשון"** שיש לו בעיקר משמעות במישור הבין-לאומי, וראה דברי ההסבר לסעיף 2 להלן, לבין פרסום היצירה במובן של חשיפתה לציבור, מושג שתהיה לו משמעות בעיקר לעניין שימושים מותרים ביצירה, ולעניין תקופת ההגנה של יצירות מסוימות.

הגדרת "תקליט" מבוססת על ההגדרות המופיעות באמנות הבין-לאומיות המחייבות הגנה על תקליטים, ובעיקר אמנת רומא² ואמנת רישמות הקול³. ויש בה שינוי מסויים, גם אם מוגבל במשמעותו, לעומת ההוראה הקיימת בסעיף 19(1) לחוק זכות יוצרים: "זכות-יוצרים בתקליטים, בלוחות מנוקבים ובשאר מכשירים שאפשר להעתיק בהם קולות באופן מיכני...".

הגדרת "תקליט מסחרי" מתייחסת לזכויות השידור והביצוע הפומבי הקבועות בסעיף 10 פסקאות (3) ו-(4), וראה דברי ההסבר שם.

סעיף 2 - פרסום ראשון

ההוראות המוצעות מבוססות על ההוראות הקיימות בחוק ובפקודה, בשינויי נוסח מתחייבים, כלהלן:

סעיף 1(3) לחוק קובע: "לצרכי חוק זה, פרסום - ביחס ליצירה - פירושו הוצאת העתקות ממנה לציבור, ואין הוא כולל הצגת יצירה דרמטית או מוזיקלית בציבור, מסירת הרצאה בציבור, תערוכה ציבורית של יצירה אמנותית או בניית עבודה אדריכלית אמנותית, ואולם הוצאת צילומים ופיתוחים של יצירות-פיסול ויצירות-אדריכלות אמנותיות לא יהא דינה, לצורך הוראה זו, כדין פרסום יצירות אלה".

סעיף 35(2) לחוק מוסיף: "לצרכי חוק זה (פרט לאותם צרכי הפקודה הנוגעים להפרות בזכויות-יוצרים) לא יהא דינה של יצירה כאילו נתפרסמה או הוצגה בציבור, ולא יהא דינה של הרצאה כאילו הושמעה בציבור, אם הפרסום, ההצגה בציבור או ההשמעה בציבור נעשו בלא הסכמת המחבר או בלא הסכמת מקיימי צוואתו, מנהלי עזבונו או יורשיו, במפורש או מתוך שתיקה".

סעיף 7 לפקודה קובע:

"1) יצירה שפורסמה בכמה ארצות תוך שלושים יום מיום שפורסמה לראשונה - יראוה כאילו פורסמה בכולן כאחת;

2) יצירה שפורסמה בישראל ובארצות אחרות כאחת - יראוה כאילו פורסמה לראשונה בישראל; אולם לא יראו יצירה כאמור כאילו פורסמה בישראל אם היה הפרסום בישראל למראית-עין בלבד".

ההתייחסות לפרסום למראית עין הושמטה, שכן נראה כי הדין הכללי שולל ממילא תוקפן של פעולות משפטיות שנעשו למראית עין בלבד, וראה למשל סעיף 13 יחד עם סעיף 61(ב) לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג - 1973⁴. ההתייחסות למחבר או למקיימי צוואה, מנהל עזבונו או יורשים אינה נחוצה שכן בהוראה המוצעת על הפרסום הראשון להיעשות בהסכמת "בעל זכות היוצרים". באשר לדרך מתן הרשות לפרסום, לגביה קובע החוק הקיים כי יכול שתינתן "במפורש או מתוך שתיקה" הרי החוק המוצע, ככלל, אינו קובע הוראות כלשהן בעניין רשות בעל זכות היוצרים לפעולות ביצירתו (להבדיל מהעברת זכויות ומתן רישיון בלעדי, וויתור על זכות מוסרית, הטעונים כתב. ראה סעיפים 53 ו-57(ב) להלן), ודרכי מתן הרשות הן גמישות ונלמדות מן הנסיבות, בהתאם לדין הכללי.

ההוראות המוצעות בדבר פרסום ראשון יחולו לעניין הזיקה הנדרשת לישראל (סעיף 7), לעניין תקנות ליישום אמנות בינלאומיות (לפי סעיף 8), לעניין הזכות הכלכלית לפרסום ראשון (סעיף 11(2)), וכן לעניין תקופת ההגנה על יצירות זרות (סעיף 45).

² אמנה להגנה על זכויות מבצעים, מפיקי תקליטים ותאגידי שידור, שנחתמה ברומא בשנת 1961. ישראל הצטרפה לאמנה זו בשנת 2002. הנוסח טרם פורסם בכתבי אמנה.

³ אמנה להגנת יצרני רשמיות קול (phonograms) נגד שכפול בלתי מורשה של רשמיות הקול אשר להם, כתבי אמנה 848, כרך 25, עמ' 371, נחתמה בזינווה בשנת 1971. ישראל הצטרפה לאמנה בשנת 1978.

⁴ ס"ח תשל"ג, בעמ' 118

סעיף 3 - היצירות המוגנות

פסקה (א)(1) -

סעיף 1(1) רישא לחוק זכות יוצרים, קובע: "בהתחשב עם הוראות חוק זה, תהא זכות-היוצרים קיימת במקרים דלקמן בכל חלקי מושבות הוד מלכותו שחל עליהן חוק זה למשך הזמן הנזכר להלן לגבי יצירות ספרותיות, דרמטיות, מוזיקליות ואמנותיות".

בנוסח האנגלי המחייב⁵ מופיעה גם המילה original. פסקה (1) המוצעת הולכת בנתיב זה, וקובעת את מסגרת הגנת החוק ליצירות מקוריות מארבעת הסוגים האמורים. הביטוי "מקוריות" עומד במרכז של הגנת זכות יוצרים, שכן אותה המקוריות היא שמצדיקה את הענקת הזכויות ביצירה. כן מוצע לקבוע במפורש דרישת קיבוע, כתנאי להגנה על היצירות. בהקשר זה יצוין כי קיימות גישות שונות, וההוראה המוצעת מובאת באופציה להתייחסות הציבור.

פסקה (א)(2) -

סעיף 19(1) לחוק הקיים קובע כי תקליטים יהיו מוגנים באופן דומה ליצירה מוסיקלית. במקום "פיקציה" משפטית זו, מוצע לקבוע כי תקליטים יהיו מוגנים כסוג נפרד של יצירות, שחלים עליו כללים מתאימים לעניין טיב הזכויות ותקופת ההגנה. להבדיל מההגנה על יצירות אחרות, ביחס לתקליט לא נדרשת "מקוריות".

סיפא לסעיף קטן (א) -

משמעות הסיפא היא כי היצירות האמורות בפסקאות (1) ו-(2) יהיו מוגנות רק אם מתקיימת בהן הזיקה הנדרשת לישראל או שהן מוגנות בישראל מכח אמנה בין-לאומית שיושמה בצו של שר המשפטים. הוראה דומה קיימת בסעיף 1(1) סיפא לחוק זכות יוצרים - "...אך לגבי יצירות אחרות לא תהא זכות-יוצרים קיימת אלא באותה מידה שההגנה הניתנת עפ"י חוק זה ניתנה לאותן היצירות האחרות עפ"י דברי מלך במועצה בנוגע למושבות בעלות שלטון עצמי שאין חוק זה חל עליהן ובנוגע למדינות נכריות".

סעיף קטן (ב) -

סעיף 31 לחוק זכות יוצרים קובע: "לא יהא שום אדם זכאי לזכות-יוצרים או לכל זכות כיוצא בזו בכל יצירה ספרותית, דרמטית, מוזיקלית או אמנותית, בין שנתפרסמו ובין שלא נתפרסמו, אלא על פי הוראות החוק הזה או עפ"י כל חוק-שבכתב אחר שיהא נוהג באותה שעה, אך שום דבר האמור בסעיף זה לא יפורש כאילו הוא בא לגרוע מכל זכות או סמכות הבאות למנוע בעד מעילה בנאמנות או באימון". הסעיף המוצע בא לשמור על העיקרון הגלום בחוק הקיים, לפיו הגנת זכות יוצרים היא על פי החוק בלבד. הסיפא המופיעה בהוראה הקיימת הושמטה, שכן ממילא העיקרון האמור מתייחס רק לזכויות שהן מטיבן "זכות-יוצרים".

סעיף 4 - נושאים שאינם מוגנים

סעיף זה מופיע, בנוסח דומה, בסעיף 7 לפקודת זכות יוצרים, שהוסף לפקודה בתיקון התש"ס, במסגרת תיקוני חקיקה שהתחייבו מהצטרפות ישראל לארגון הסחר העולמי. סעיף 7 קובע:

"על אף האמור בסעיף 1 לחוק זכות יוצרים, לא תהא קיימת זכות יוצרים בכל אחד מאלה:

(1) רעיון;

(2) תהליך ושיטת ביצוע;

(3) מושג מתמטי ;

(4) עובדה או נתון, כשהם בלבדם ;

(5) חדשות היום ;

ואולם על דרך הביטוי שלהם תהא קיימת זכות יוצרים".

סעיף 5 - פרסומים רשמיים

מוצע לקבוע במפורש כי לא תהיה זכות היוצרים בחוקים, פסקי דין, ומסמכים דומים, וזאת מתוך הכרה בכך שמסמכים אלה נועדו להפצה לציבור.

סעיף 6 - היחס לדיני המדגמים

סעיף 22 לחוק זכות יוצרים קובע:

"(1) חוק זה לא יחול על סימני-אמצאה הראויים להירשם עפ"י חוק הפטנטים וסימני-האמצאה, 1907, פרט לסימני-אמצאה שאם, אמנם, ראויים הם לרישום אינם משמשים ואינם מכוונים לשמש כמודלים או כדוגמאות המוכפלות ע"י פרוצס תעשייתי.

(2) אפשר לקבוע תקנות כלליות עפ"י סעיף 86 מחוק הפטנטים וסימני-האמצאה, 1907, הקובעות את התנאים שבהם ייחשב סימן-אמצאה כמשמש למטרות האמורות לעיל".

מוצע להשאיר הוראה זו בתוקפה, בשינויי נוסח.

סעיף 7 - הזיקה לישראל

סעיף זה מבוסס ברובו על הוראות האמנות הבין-לאומיות השונות המחייבות את ישראל לעניין הגנה על זכויות יוצרים וזכויות מפיקי תקליטים. בכפוף למספר שינויים המוצעים כאן, הוראות דומות קיימות בחוק זכות יוצרים ובפקודה. הסעיף מחולק לשני סעיפים קטנים, בהתאם לשני סוגי היצירות כאמור בסעיף 3: יצירות ספרותיות, אומנותיות דרמטיות ומוסיקליות, ותקליטים.

סעיף קטן (א)

פסקה (1)(א) מבוססת על סעיף 1(1)(א) לחוק הקובע: "ביצירה שיצאה לאור, תהא זכות-היוצרים קיימת אם היצירה יצאה לאור ראשונה בגבולות אותם חלקי המושבות של הוד מלכותו המוגדרים לעיל".

פסקה (1)(ב) מבוססת על סעיף 4 לפקודה הקובע: "יצירה שלא נתפרסמה, תהא למחברה זכות-יוצרים עליה, אם היה המחבר בזמן חיבורה אזרח ישראל או תושב ישראל"; ועל סעיף 35(5) לחוק הקובע: "לצרכי הוראות חוק זה בענין מקום-מגורים, יהא דינו של מחבר כאילו הוא גר בגבולות מושבותיו של הוד מלכותו שחל עליהן חוק זה אם הוא יושב ישיבת-קבע בגבולות אותן המושבות". להבדיל מההוראה הקיימת, המקנה הגנה לפי זיקת היוצר לישראל רק ליצירות שלא פורסמו, מוצע לקבוע הגנה כזו גם ליצירות שפורסמו, וזאת בהתאם לאמנת ברן (נוסח פריז 1971)⁶, וראה יישום הוראה זו בסעיף 3 לצו זכות יוצרים (הסכם טריפס), התש"ס - 1999⁷. בפסקה (2) מוצעות הוראות שאינן מופיעות בחוק הקיים, אף שיש להן ביטוי בצווים המיישמים את אמנת ברן⁸ והסכם טריפס⁹.

⁵ חוקי אי"י, כרך ג' (א) עמ' 2475

⁶ אמנה להגנה על יצירת ספרותיות ואומנותיות שנחתמה בברן 1886. ישראל הצטרפה לנוסח פריז 1971 בשנת 2003.

נוסח זה טרם פורסם בכתבי אמנה.

⁷ ק"ת התש"ס, עמ' 223

⁸ ק"ת התש"יג 818, כפי שתוקן לאחרונה, ק"ת התש"ס"ג, בעמ' 1144

⁹ ק"ת התש"ס עמ' 223, סעיף 4.

הוראות אלה נוגעות ליצירות אורקוליות וליצירות אדריכלות, שעל פי אמנת ברן (נוסח פריז - 1971) נדרשות לגביהן זיקות נוספות שעשויות להקנות הגנת זכות יוצרים.

סעיף קטן (ב) מתייחס לתקליטים. פסקה (1) מבוססת על החוק הקיים, וראה ההסבר לסעיף קטן (א) לעיל. הסיפא לפסקא (1) מבוססת על סעיף 19(1) סיפא לחוק, הקובע: "...ומקום שבעל כזה הוא חברה יהא דינה של החברה, לצרכי חוק זה, כאילו מקום-מושבה נמצא בגבולות מושבותיו של הוד מלכותו שחל עליהם חוק זה, אם קבעה החברה לעצמה מקום-עסקים באותן המושבות". בפסקה (2) מועלית האפשרות לסיוג ההגנה הנובעת מפרסום ראשון של תקליטים בישראל, כדי לאפשר קיום ממשי של דרישת ההדדיות לפי סעיף 16 לאמנת רומא. לפי החלק המוצע בסוגריים מרובעים, זכות מפיקי תקליטים הנובעת מפרסום ראשון, לרבות פרסום ראשון בו-זמני כאמור בסעיף 2(2), לא תחול על שידור וביצוע פומבי. מכאן, שהמבחן הקובע לעניין זכות מפיקי תקליטים מחוץ לישראל יהיה ארץ המקור של חברת התקליטים בלבד. כך, בהתאם לדרישת ההדדיות כאמור, מפיקי תקליטים ממדינות זרות יהיו זכאים בישראל לתמלוגים בשל ביצוע פומבי או שידור של התקליטים שלהם, רק במידה שמפיקי תקליטים ישראלים זכאים לאותה הגנה במדינות אלה¹⁰, ולא על בסיס פרסום ראשון בישראל. להצעה זו יתרונות וחסרונות, ומשום כך היא מובאת כהוראה אופציונלית, להתייחסות הציבור.

סעיף 8 - הגנה לפי אמנה בין-לאומית

סעיף 6 לפקודה, כפי שתוקן בשנת תשי"ג, קובע: "נחתם כתב-אמנה בין ישראל ובין מדינה אחרת בענין הגנת זכות-יוצרים או שישראל הצטרפה לאמנה בענין זה, רשאי שר המשפטים להורות, בצו שיפורסם ברשומות, כי היצירות שהאמנה מחייבת את הגנתן בישראל יהיו מוגנות על פי ההוראות שבצו. הגנתה של יצירה כאמור לא תהיה יתירה על ההגנה שהיתה ניתנת לאותה יצירה אילו פורסמה לראשונה בישראל - אם פורסמה, או אילו היה מחברה אזרחי ישראלי בזמן שנתחברה - אם לא פורסמה; אך מותר יהיה להורות בצו על הגנה יתירה מזו אם הוסכם על כך באמנה, אבל לא יותר מכפי שהוסכם".

מוצע להשאיר את ההסדר ללא שינוי מהותי, בתיקוני נוסח קלים.

סעיף 9 - שמירה על הדדיות

סעיף 23 לחוק קובע: "אם נתברר להוד מלכותו שמדינה נכריה אינה נותנת, ולא התחייבה לתת, הגנה מספקת ליצירותיהם של מחברים בריטיים, יהא מותר להוד מלכותו להורות בדבר-מלך במועצה שאותן ההוראות שבחוק זה המקנות זכות-יוצרים ביצירות שנתפרסמו לראשונה במושבות הוד מלכותו שחל עליהן חוק זה, לא תחולנה על יצירות שנתפרסמו לאחר התאריך המפורש בדבר המלך ואשר מחבריהן הם נתיניה או אזרחיה של מדינה נכרית כזאת ואינם גרים במושבות הוד מלכותו, ומשניתנה הוראה כזאת לא תחולנה ההוראות ההן על אותן היצירות".

מוצע להשאיר הסדר זה ללא שינוי, כפוף לשינויי הנוסח המתחייבים.

סעיף 10 - הזכויות הכלכליות

סעיף זה מהווה את מרכזו של החוק המוצע.

סעיף 21(2) לחוק הקיים קובע:

'ילצרכי חוק זה 'זכות-יוצרים' פירושו זכות-יחיד להעלות על הבמה את היצירה או חלק ניכר הימנה בצורה של ממש או להעתיקה ואם היצירה היא הרצאה - לקרוא את היצירה או כל חלק ניכר הימנה; אם זו יצירה שלא נתפרסמה - לפרסם את היצירה או כל חלק ניכר הימנה; וכולל המונח את זכות-היחיד, -
 (א) להוציא לאור, להעתיק, להציג או לפרסם כל תרגום של היצירה;
 (ב) אם זו יצירה דרמטית, להפוך אותה לרומן או לכל יצירה אחרת שאינה דרמטית;
 (ג) אם היא רומן או יצירה אחרת שאינה דרמטית או אם זו מעשה ידי אמן, להפכה ליצירה דרמטית, אם בדרך הצגה בציבור או בדרך אחרת;
 (ד) אם זו יצירה ספרותית, דרמטית או מוזיקלית - לעשות כל תקליט, לוח מנוקב, סרט ראינועי, או כל מכשיר אחר שבאמצעותם אפשר להציג או למסור את היצירה בדרך מיכנית, ולהרשות את עשייתם של המעשים דלעיל".

סעיפים 13, 113 לפקודה קובעים:

"13. השאלה או השכרה, לצורכי מסחר, של קלטת שבה טבועה יצירה או חלקה המהותי, היא זכות יוצרים כמשמעותה בחוק זכות יוצרים.

113. השכרה לצורכי מסחר של תוכנה של מחשב היא זכות יוצרים כמשמעותה בחוק זכות יוצרים, 1911".

ההוראות המוצעות משאירות את עיקרו של ההסדר הקיים על כנו, תוך שהן מבטאות את ההתפתחות שחלה במשך השנים בפרשנות שניתנה לו בבתי המשפט, ובכפוף לאמור להלן:

* זכות הביצוע הפומבי וזכות השידור ביחס לתקליט תחול רק ביחס לתקליטים שפורסמו לצרכי מסחר, וזאת בהתאם להוראות סעיף 12 לאמנת רומא.

* זכות הביצוע הפומבי (performance) לא תחול על יצירות אומנותיות. מוצע להבהיר, בעקבות ספקות שהתעוררו בפסיקה ובספרות המשפטית, כי זכות הביצוע הפומבי אינה כוללת זכות "תצוגה" (display) של יצירות אומנותיות.

* שינוי מרכזי בסעיף הזכויות הכלכליות הוא הוספת זכות חדשה, היא זכות ההעמדה לרשות הציבור, וראה לעניין זה דברי ההסבר לסעיף 14. הזכות החדשה תחול על כל סוגי היצירות, לרבות על תקליטים.

* הזכות לעשות יצירה נגזרת ולנצל יצירה נגזרת כאמור, עשויה להתפרש גם לפי החוק הקיים על ההוראותיו השונות, אך מוצע להבהיר נושא זה בהוראה מפורשת. ראה דברי ההסבר לסעיף 15.

סעיף 11 - העתקה

המושג העתקה הוא אחד המושגים המרכזיים בחוק, ומשמעותו התגבשה במשך השנים בפסיקת בתי המשפט. הרישא קובעת באופן כללי כי העתקה היא עשיית כל "עותק מוחשי". פסקאות (1) עד (3) מציינות מקרים ספציפיים הנחשבים כהעתקה, כמובן מבלי לגרוע מהעיקרון הכללי. האמור בפסקה (1) נועד להבהיר את המצב המשפטי לעניין העתקות הנעשות באמצעות מחשב. יש לקרוא פסקה זו לאור סעיפים 29 ו-31 להלן.

סעיף 12 - ביצוע פומבי

הוראה זו מבוססת על ההוראות הקיימות בסעיף 35 לחוק:

¹⁰ ראה סעיף 3(2) לצו זכויות יוצרים, מבצעים ומשדרים (אמנת רומא), התשס"ג 2002, ק"ת התשס"ג עמ' 66.

י'הצגה - פירושה כל הצגה של יצירה על דרך השמעה וכל הצגת מחזה דרמטי של יצירה על דרך ראייה, לרבות הצגה כזאת באמצעות מכשיר מיכאני ; מסירת הרצאה - כוללת מסירת הרצאה באמצעות מכשיר מיכאני".

יסוד מרכזי בהוראה המוצעת הוא "בציבור". בדומה למצב החוקי הקיים, מוצע להשאיר מושג זה ללא הגדרה, באופן שהיקף הזכות לביצוע פומבי (כמו גם היקף זכות השידור, הזכות להעמדה לרשות הציבור וזכות ההשכרה) יתפרש לפי ההקשר והנסיבות.

סעיף 13 - שידור

נוסח הוראה זו מבוסס על ההגדרה המקבילה בחוק זכויות מבצעים ומשדרים, התשמ"ד - 1984. בחקיקה הקיימת לא הופיעה הגדרה לשידור, אולם בתי המשפט פרשו את הביטוי ביצוע פומבי ככולל גם שידור.

סעיף 14 - העמדה לרשות הציבור

זכות ההעמדה לרשות הציבור מבוססת על האמנות החדשות של הארגון הבין-לאומי לקניין רוחני (WIPO) משנת 1996, ומטרתה לקבוע זכות המתייחסת במפורש להעמדת יצירה לרשות הגולשים ברשת ה"אינטרנט".

סעיף 15 - יצירה נגזרת

הביטוי "יצירה נגזרת" אינו מופיע ככזה בחוק הקיים. הכוונה היא ליצירה המבוססת על יצירה קודמת, אשר יש בה, כמכלול, את המקוריות הנדרשת להגנת זכות יוצרים. יצירה נגזרת נוגעת לזכויות של שניים: זכותו הבלעדית של יוצר יצירת הבסיס לעשות יצירה נגזרת של יצירתו (לפי סעיף 10(6) להצעה), וזכותו של יוצר היצירה הנגזרת כיצירה מקורית עצמאית הנתונה להגנת החוק. הביטוי עיבוד הוא ברוח המושג "adaptation" באמנת ברן.

סעיף 16 - השכרה

הוראת פסקה (1) מגבילה את זכות ההשכרה בשני יסודות: על ההשכרה להיות "לציבור", וכן "לצרכי מסחר". הסיפא להוראה המוצעת הולכת בעקבות הסיפא לסעיף 13 הקיים בפקודה: "...למעט תוכנה של מחשב כשהיא חלק מחפץ אחר שהוא המושכר העיקרי". ההוראה המוצעת בפסקה (2) באה להבהיר את משמעות הביטוי "לצרכי מסחר" בהקשר של השכרה על ידי ספריות, וזאת בעקבות פסק דינו של בית המשפט העליון בעניין ע"א 326/00 עירית חולון נ' אן.אם.סי ואח'.

סעיף 17 - שימושים מותרים בתמורה

סעיף זה קובע מסגרת כללית לפרק בדבר שימושים מותרים בתמורה. להבדיל מההסדר הכללי, המעניק לבעל זכות היוצרים אפשרות לשלוט בשימוש ביצירתו ולמנוע שימוש בלתי מורשה בה, בפרק זה ניתנת אפשרות לעשות שימושים מסוימים ומוגדרים ביצירות ללא קבלת רשות, אך בכפוף לתשלום תמלוגים ראויים.

סעיף 18 - שידור משנה

הוראה חדשה זו באה להסדיר בעיה מורכבת שהתעוררה בישראל כמו בארצות אחרות בעולם, (וראה ע"א 2173/94 TELE-EVENT נ' ערוצי זהב ואח', פ"ד נה(5) 529, דיון נוסף תלוי ועומד בפני בית המשפט העליון, דנ"א 6407/01) בעניין שידורי משנה בערוצי הכבלים והלוויין. "שידור משנה" הוא העברה בו זמנית, לציבור, של שידור אחר.

כיוון שמשדר המשנה אינו יודע בדרך כלל, מראש, מה הן היצירות שייכללו בשידור העיקרי, יש קושי מעשי ממשי להיזקק להסכמת בעלי זכויות היוצרים באותן יצירות, ומשום כך יש קושי בהטלת חובה להיזקק להסכמה כזו. עם זאת, עבור השימוש הנעשה ביצירות ללא הסכמה, יש להטיל על משדר המשנה חובת תשלום תמלוגים. הסדרים מסוג זה מקובלים במדינות העולם.

יש לציין כי ההוראה בדבר תשלום תמלוגים ראויים חלה רק מקום ששידור המשנה נעשה ללא הסכמת בעלי זכות היוצרים. מובן כי משדר המשנה יכול להצטייד מראש בהרשאת בעלי זכויות היוצרים, למשל באמצעות המשדר המקורי, אם זה האחרון קיבל מבעלי זכויות היוצרים רשות לעשות כן, ובמקרה כזה לא ייכנס לפעולה המנגנון החוקי המוצע המחייב את משדר המשנה בתשלום תמלוגים ראויים.

כדי שפעולה מסוימת תחשב כ"שידור משנה", עליה לעמוד בתנאים הכלולים בהגדרה. בראש ובראשונה עליה להוות בפני עצמה "שידור". לפיכך, לא כל העברה של שידור מהווה שידור משנה, אלא רק אם זו העברה של השידור לציבור. בנוסף, ההסדר חל רק לעניין העברת שידורים בו-זמנית.

מובן כי ההסדר המוצע כפוף להוראות הספציפיות בסעיפים 6א(ב) ו-61מט שבחוק התקשורת (בזק ושידורים), התשמ"ב - 1982, הפוטרות מחובת תשלום תמלוגים לעניין שידור משנה של שידורים מסויימים הנעשים בישראל. בסעיף קטן (ב) מוצע להסמיך את שר המשפטים לקבוע קריטריונים לקביעת התמלוגים הראויים, או להפחתת התמלוגים במקרים המתאימים.

סעיף 19 - ייצור תקליטים

הוראות סעיף זה מבוססות על ההוראות הקיימות בסעיף 19(2) לחוק זכות יוצרים, הקובעות כלהלן:

"כל העושה בגבולות מושבותיו של הוד מלכותו שחל עליהן חוק זה, תקליטים, לוחות מנוקבים או מכשירים אחרים שאפשר להעתיק בהם קולות באופן מיכני, לא יהא נחשב כמפר זכות-יוצרים ביצירה מוזיקלית, אם הוכיח -

(א) שמכשירים אלה נעשו קודם לכן ע"י בעל זכות-היוצרים ביצירה או בהסכמתו של בעל זכות-היוצרים, במפורש או מתוך שתיקה; וכי

(ב) מסר את ההודעה הקבועה על דבר רצונו לעשות את המכשירים ושילם באופן הקבוע לבעל זכות-היוצרים או לטובתו דמי-זכות בעד כל המכשירים האלה שנמכרו על ידו ושיחושבו בשיעור הנזכר להלן:

בתנאי -

(I) ששום דבר האמור בהוראה זו אינו בא להרשות כל שינויים או השמטות ביצירה המועתקת, אלא אם כן נעשו קודם לכן ע"י בעל זכות-היוצרים או בהסכמתו, מכשירים להעתקת היצירה באותם השינויים או ההשמטות במפורש או מתוך שתיקה, אלא אם כן היה צורך נכון באותם השינויים או ההשמטות לשם סיגול היצירה אל המכשירים הללו; וכי

(II) לצורך הוראה זו יהא דינה של יצירה מוזיקלית כאילו היא כוללת מלים ששייכותן כל כך קרובה ליצירה עד שהן חלק מן היצירה גופא, אך לא יהא דינה כאילו היא כוללת מכשיר שאפשר להעתיק בו קולות באופן מיכני".

מוצע להשאיר על כנו את ההסדר של רשיון סטטוטורי לייצור תקליטים, אולם את קביעת התמלוגים הראויים מוצע להשאיר למו"מ בין הצדדים ובהיעדר הסכמה - לבית המשפט. יש לציין כי ההסדר חל ביחס לזכות ההעתקה בלבד ואינו גורע מזכויות אחרות של היוצר כמו השמעה פומבית ושידור, זכות הפרסום הראשון, זכויות מוסריות ביצירה וכו'.

מוצע להסמיך את שר המשפטים לקבוע בתקנות הוראות בדבר דרכי ההודעה לבעל זכות היוצרים, ובדבר קריטריונים לקביעת התמלוגים הראויים.

סעיף 20 - שידור או ביצוע של תקליטים

סעיף זה כולל את אחד החידושים של החוק המוצע. עקב התפתחויות משפטיות בשנים האחרונות, הן בתיקון חוק זכויות מבצעים ומשדרים והן בהליכים בבית הדין להגבלים עסקיים, נוצר צורך להסדיר את נושא גביית התמלוגים עבור ביצוע פומבי ושידור של תקליטים. מוצע לאפשר לגורם המשתמש בתקליטים לשלם תמלוגים לגוף אחד בלבד (במקום לארבעה גופים נפרדים הפועלים כיום), ולהסמיך את בית המשפט לקבוע את התמלוגים מקום שאין הסכמה בין הגוף הגובה לבין הגורם המשתמש בתקליטים. ההוראה המוצעת מבוססת על סעיף 12 לאמנת רומא.

מטבע הדברים, ההסדר נוגע רק לתקליטים שמלכתחילה זכאים להגנת החוק ביחס לשידור והשמעה פומבית, בהתאם להוראות סעיף 7, וסעיף 10 פסקאות (3) ו-(4). מוצע להסמיך את שר המשפטים לקבוע בתקנות הוראות בדבר כללים לניהול הארגון הגובה את התמלוגים. כיוון שמדובר בארגון המייצג אומנים מבצעים ומפיקי תקליטים, מוצע כי קביעת הכללים כאמור תיעשה לאחר התייעצות עם שר החינוך, התרבות והספורט.

סעיף 21 - שימושים מותרים

סעיף זה קובע מסגרת כללית להוראות פרק השימושים המותרים. מוצע להדגיש כי שימושים המותרים לפי הוראות פרק זה אינם טעונים הסכמה, אולם בהבדל מהוראות הפרק הקודם, אף אינם מקימים חובה לתשלום תמורה. מטבע הדברים, ההוראות המוצעות הן חלופיות ואינן גורעות זו מזו.

יש לציין, כי השימושים המותרים מתייחסים לזכויות הכלכליות ולא לזכויות המוסריות. באשר לזכויות אלה, המבחנים האובייקטיביים של "בהיקף ובמידה המקובלים" "סבירים בנסיבות העניין" המגולמים בהוראות הרלוונטיות, כפי שיוסבר להלן, יספקו את האיזונים הנדרשים (ראה דברי ההסבר לסעיף 55 להלן).

סעיף 22 - שימוש הוגן

סעיף 2(1)(I) לחוק קובע סייג לאחריות על הפרת זכות יוצרים: "כל טיפול הוגן ביצירה לשם לימוד עצמי, מחקר, בקורת, סקירה, או תמצית עיתונאית".

מוצע להשאיר הוראה זו על כנה, בשינויי נוסח קלים.

לעניין סיקור עיתונאי, קבועות בחוק הקיים הוראות נוספות כלהלן:

סעיף (V)(1)2 לחוק: "פרסום רשימה בעתון על הרצאה שנמסרה בציבור, חוץ אם נאסרה הרשימה בהודעה כתובה או מודפסת שהודבקה לפני ההרצאה ושתישאר מודבקת למשך ההרצאה במקום בולט על פתח הכניסה הראשית של הבנין שבו ניתנה ההרצאה או סמוך לפתח הכניסה הראשית ואם אין הבנין משמש בית-תפילה לציבור, תודבק ההודעה גם במקום סמוך למרצה; אך שום דבר האמור בפיסקה זו לא יפגע בהוראות פסקה (1) בנוגע לתמציות עתונאיות".

סעיף 20 לחוק: "למרות כל האמור בחוק זה לא יהא בפרסום רשימה בעתון על דבר נאום מדיני שנאמרו באסיפה פומבית משום הפרת זכות-יוצרים באותו נאום". מוצע להשמיט הוראות אלה, אשר האינטרסים עליהם נועדו להגן מבוטאים בהוראה הכללית בדבר שימוש הוגן.

סעיף 23 - הבאת מובאות

לסעיף המוצע אין הוראה מקבילה בחקיקה הקיימת, פרט להוראה צרה יחסית בסעיף (VI)(1)2 לחוק, הקובעת כי "הקראה פומבית או דקלום פומבי על ידי אדם אחד של קטע שאינו ארוך ביותר משל יצירה שנתפרסמה". הסעיף המוצע מאפשר, בין היתר, שימוש מוגבל בהיקפו ביצירות קיימות, לטובת יצירות חדשות. החובה לציין את מקור היצירה באה להוסיף על ההוראות הכלליות בדבר זכותו המוסרית של היוצר לציון שמו.

סעיף 24 - הליכים משפטיים ומינהליים

לסעיף המוצע אין הוראה מקבילה בחקיקה הקיימת, אף שהפרקטיקה הנוהגת מזה שנים היא כי שימוש ביצירות לצורך הליכים משפטיים ומינהליים היא מותרת.

סעיף 25 - יצירה שהופקדה לעיון הציבור

סעיף זה בא להסדיר את היחס בין זכות העיון והעתקה של מידע שהופקד לעיון הציבור על פי דין, לבין זכות ההעתקה של בעלי זכויות יוצרים באותו מידע. כך, לדוגמא, תכניות אדריכלות שהופקדו לעיון הציבור במסגרת הליכי תכנון, וכו'.

סעיף 26 - שימוש ביצירות חדשותיות

סעיף דומה נקבע בצו זכות יוצרים (אמנת ברן), התשי"ג - 1953, בסעיף 4(2): "ימותר להעתיק בעתונות מאמרים על בעיות-שעה כלכליות, מדיניות או דתיות שנתפרסמו בכתב-עת או עתון היוצא לאור בארץ-איגוד, אם לא נשמרה זכות העתקתם במפורש ובלבד שיצויין מקורם בברור". מוצע לכלול הוראה ברוח זו בחקיקה ראשית, כך שתחול על כל היצירות ולא רק על אלה שמוגנות לפי הצו האמור. ההוראה המוצעת רחבה יותר, והיא חלה גם על שידורים ולא רק על כתבי עת.

סעיף 27 - שימוש אגבי

לסעיף המוצע אין מקבילה בחקיקה הקיימת, והוא נועד לאפשר שימוש אגבי ביצירות אגב צילום או הקלטה. פורמלית, עלולה להיות הפרת זכות יוצרים במוסיקה הנשמעת ברקע בעת צילום אירוע ציבורי, או בתמונה התלויה על הקיר במקום בו מצולמת סצינה לסרט או כתבה חדשותית. אף שמעשים אלה עשויים להיחשב כ"זוטי דברים", מוצע להבהיר כי אינם מהווים הפרת זכות יוצרים. המושג פרסום, כאמור בסעיף ההגדרות, כולל גם שידור, ביצוע פומבי וכו'.

סעיף 28 - יצירות המוצבות במקומות ציבוריים

סעיף 2(1)(III) לחוק קובע סייג להפרת זכות יוצרים כלהלן: 'עשייתם או פרסומם של ציורים, שרטוטים, פיתוחים, או צילומים של יצירת פיסול או מלאכת-אמנות, אם דברים אלה נמצאים באופן קבוע במקום או בבנין ציבורי, או עשייתם או פרסומם של ציורים, שרטוטים, פיתוחים או צילומים (שאינם מסוג שרטוטים או תרשימים אדריכליים) של כל יצירה אדריכלית אמנותית'. מוצע לקבוע הוראה דומה, בשינויי נוסח מתחייבים. ההוראה המוצעת אינה כוללת את הסייג הקיים לעניין שרטוטים או תרשימים של יצירה אדריכלית.

סעיף 29 - שימוש בתוכנת מחשב

סעיף זה הוא אחד החידושים בהצעת החוק, ומטרתו היא להתיר, בתנאים הקבועים בסעיף, שימושים מוגבלים בעותק חוקי של תכנת מחשב ללא רשות נוספת מבעלי זכויות היוצרים בתכנה. סעיף קטן (ב) מתיר שימוש בתכנת מחשב כדי לאפשר פיתוח תוכנות חדשות וניצול יעיל יותר של תוכנות קיימות. בכפוף לתנאים הקבועים בסעיף, סעיף זה עשוי לאפשר תהליכי עבודה כמו "דקומפילציה" של תכנת המחשב. סעיף קטן (ג) מסייג את ההיתר הניתן בסעיף קטן (ב), באופן ששומר על האינטרסים הלגיטימיים של בעלי זכות היוצרים בתכנה.

סעיף 30 - הקלטה ארעית לצרכי שידור

לעתים קרובות, נזקק הגורם המשדר להקלטה ארעית של היצירה לצורך שידורה. כיוון שלהקלטה זו אין משמעות כלכלית משל עצמה בנפרד מפעולת השידור, מוצע להבהיר כי הקלטה ארעית של יצירה על ידי מי שרשאי לשדרה אינה טעונה הסכמת בעלי זכויות היוצרים. לעומת זאת, שמירת ההקלטה לתקופה העולה על שלושה חודשים טעונה הסכמת בעלי זכויות היוצרים, אלא אם כן יש בהקלטה ערך ארכיוני מיוחד, ושמירתה היא בארכיון ציבורי.

סעיף 31 - העתקה ארעית כחלק מהליך טכנולוגי

הוראה זו נועדה לפטור מאחריות גורמי ביניים טכניים באמצעותם פועלת רשת האינטרנט ורשתות תקשורת כיו"ב, וכן להבהיר כי העתקות זמניות הנעשות כחלק מהליך טכנולוגי לצורך שימוש חוקי אחר ביצירה אינן מפירות את זכות היוצרים.

סעיף 32 - ביצוע פומבי בטקסים

מוצע לקבוע כי השמעת יצירות מוגנות במסגרת טקסים רשמיים או דתיים לא תהיה טעונה הסכמת בעלי זכויות היוצרים ולא תחייב תשלום תמורה.

סעיף 33 - יצירה אומנותית נוספת על ידי היוצר

סעיף 2(1)(II) לחוק קובע פטור מהפרת זכות יוצרים: 'כשמחברה של יצירה אמנותית איננו בעל זכות-יוצרים - השימוש על ידו בכל אימום, יציקה, שרטוט-טיוטה, תרשים, מודל או סקיצה לנסיון שנעשו על ידו לצורך היצירה, בתנאי שלא יחזור, אגב השימוש, על התכנית העיקרית של היצירה ולא יחקה אותה'. להוראה זו עשויה להיות חשיבות לעניין חופש הביטוי והיצירה של יוצר שהעביר את הזכויות

הכלכליות שלו ביצירה מסוימת, מבחינת השימוש שיעשה בעתיד בדרך בה ביטא ביצירה מוטיבים ורעיונות. מוצע, על כן, להשאיר הוראה זו בתוקפה, בשינויי הנוסח המתחייבים.

סעיף 34 - שיקום בניינים

שיקום או הקמה מחדש של בניין עשויים להיחשב כ"העתקה" של היצירה האדריכלית או של השרטוטים. אף שהרשות לשיקום או להקמה מחדש עשויה להשתמע מעצם הקמת הבניין מלכתחילה, מוצע להסיר ספק בעניין זה ולקבוע פטור מפורש.

סעיף 35 - שימושים מותרים במוסדות חינוך

ס"ק (א) - העתקה למטרות הוראה או בחינה

לעתים קרובות נדרש מורה, במסגרת ההוראה ולמטרות הוראה, להעתיק על גבי הלוח קטע מיצירה או יצירה קצרה בשלמותה, או להכין עותקים של יצירה או של חלק מיצירה שאינה מופיעה בספרי הלימוד, כדי לחלקם לתלמידים בזמן השיעור, או לצורך בחינה. בעידן הטכנולוגי אליו נועד החוק להתאים, עשויות להיות פעולות העתקה סבירות ונחוצות גם בהקשר הדיגיטלי. מוצע לקבוע במפורש כי פעולות אלה הן מותרות ואינן טעונות הסכמת בעלי זכויות היוצרים, בתנאי שקיימת להן הצדקה בנסיבות העניין. הפטור המוצע יחול על כל סוגי היצירות המוגנות, ובלבד שפורסמו.

מוצע להתייחס לפעילות של "מוסדות חינוך" באופן כללי, ולא למסגרת חינוכית פורמלית מוגדרת. עם זאת, מוצע להסמיך את השר לקבוע בתקנות הגדרה של מוסדות חינוך עליהם יחול הפטור. במסגרת זו יוכל השר לקבוע הוראות מיוחדות לעניין מוסדות חינוך הפועלים, במישרין או בעקיפין, למטרות מסחריות. כך, יתכן שלגופים כאלה יקבעו בתקנות הסדרי פטור צרים יותר.

מוצע להשאיר גמישות ושיקול דעת במסגרת הביטוי "מוצדק", אך כסיוע והכוונה מוצע לקבוע שלושה שיקולים אותם יש להביא בחשבון, בנוסף לכל שיקול אחר שיימצא רלוונטי בנסיבות העניין. כך, עשויים להישקל אורכה של היצירה שהועתקה או אורכו של הקטע המועתק ביחס ליצירה כולה, כמות העותקים שנעשתה, ויתר הנסיבות הנוגעות להיקף ההעתקה; כן, ניתן יהיה להביא בחשבון את השאלה האם פעילותו של מוסד החינוך היא למטרות רווח; וכן את האפשרות המעשית לקבל רשיון העתקה מבעל זכות היוצרים או מתאגיד לניהול משותף של זכויות יוצרים.

בנוסף, מוצע להסמיך את השר לקבוע, במקרים המתאימים, קריטריונים ספציפיים להיותה של העתקה "מוצדקת". שיקולים להיות העתקה "מוצדקת" עשויים להיקבע גם כחלק מהסכמה בין ארגונים המייצגים בעלי זכויות יוצרים לבין מוסדות החינוך או מערכת החינוך בכללותה.

ס"ק (ב) - מקראות לבתי ספר

בסעיף 12(1)(IV) לחוק זכות יוצרים, 1911, קבוע פטור מפורט לעניין פרסום מקראות לבתי ספר, אשר עשוי לחול, בנסיבות מסוימות, גם על מצבים שאינם נכללים בפטור המוצע בסעיף קטן (א) לעיל. מוצע, כאופציה המובאת לתגובות הציבור, להשאיר פטור זה על כנו, בשינוי נוסח המתחייבים.

ס"ק (ג) - ביצוע פומבי במוסדות חינוך

כחלק מפעילותם של מוסדות חינוך, נעשה שימוש ביצירות לצורך ביצוע פומבי על ידי צוות המורים או התלמידים. דוגמאות בולטות לכך הן שיעורי מוסיקה או תיאטרון. לעתים, במסגרת הוראה או בחינה, מבוצעת יצירה בפומבי בדרך של השמעת תקליט או הקרנת סרט בפני הכיתה.

מוסדות חינוך רבים נוהגים להעלות בפני קהל ההורים והתלמידים הצגות ומופעים. מוצע לקבוע במפורש כי פעולות אלה הן מותרות ואינן טעונות הסכמת בעלי זכויות היוצרים. לעניין יצירות אורקוליות, מוצע לקבוע במפורש כי הפטור יחול רק כאשר השימוש בסרט הוא למטרת הוראה או בחינה. שימוש בסרט בשטחי מוסד החינוך כדי לבדר את הצופים, באותם מקרים שעולים כדי הצגה "פומבית" של הסרט, אינו מצדיק פטור.

סעיף 36 - שימושים מותרים בספריות ובארכיונים

בצד האינטרס הציבורי במתן תמריץ כלכלי ליוצר כדי לעודד את היצירתיות בחברה, יש להקפיד על שימור היצירות הקיימות ועל מתן גישה רחבה ליצירות באמצעות ספריות וארכיונים. מתוך הכרה בחשיבותם הציבורית של ספריות וארכיונים, מוצע לקבוע חריג לזכות ההעתקה לעניין זה. גם בהקשר של ספריות, על החוק להתאים למציאות המודרנית. בהתאם לכך, הביטוי "העתקה" אינו מחייב עותק באמצעי פיזי מסוים דווקא, ויכול שיהיה גם באמצעים דיגיטליים, ובלבד שיתקיימו יתר התנאים המוצעים, לפי העניין.

מוצע שלא להיזקק למבחנים פורמליים למשמעות הביטויים "ספרייה" או "ארכיון", ולהסמיך את השר להוסיף הגדרות מפורטות בתקנות.

הפטור הניתן לספריות וארכיונים מותנה בכך שלא ניתן לרכוש עותק בתנאים סבירים. לדוגמא, אם ספר אזל מן החנויות ולא ניתן לרכשו, או שניתן לרכשו רק במאמצים בלתי סבירים או במחיר בלתי סביר, יש הצדקה לאפשר לספרייה להכין עותק לשימור או להחלפת עותק שאבד בספרייה אחרת.

כאשר העתקת יצירה על ידי אדם מותרת, לדוגמא, כ"שימוש הוגן" למטרות מחקר או לימוד עצמי, יש לאפשר לעובדי הספרייה או הארכיון להכין את העותק עבור אותו אדם. יש להוסיף כי סדרי העבודה בספריות וארכיונים מחייבים, לעתים, שמירה על העותקים המקוריים שבידי הספרייה או הארכיון, באופן שרק עובדי הספרייה או הארכיון יכולים לגשת לעותקים המקוריים ולהכין עותק עבור המבקש זאת, ולכן ההוראה המוצעת נחוצה למימוש הזכות ל"שימוש הוגן".

סעיף 37 - תקנות לעניין מוסדות חינוך, ספריות וארכיונים

מוצע להסמיך את שר המשפטים להתקין תקנות בהן יוגדרו מוסדות החינוך, הספריות או הארכיונים הנהנים מהוראות הסעיפים, וכן ייקבעו תנאים מפורטים יותר וכללים מחייבים לביצוע הוראות סעיפים 35 ו-36. כן מוצע להסמיך את שר המשפטים לקבוע בתקנות מקרים נוספים בהם יותר השימוש ביצירות במוסדות חינוך, בספריות ובארכיונים.

סעיף 38 - תקופת ההגנה

סעיף 3 לחוק קובע: "המועד שבו תהא זכות-יוצרים קיימת הוא ימי חייו של המחבר ותקופה של חמשים שנה לאחר מותו, חוץ אם קבע חוק זה במפורש הוראה אחרת". סעיף (4)5 לפקודה, כפי שתוקן ששנת 1953, קובע: "על אף האמור בסעיף 3 לחוק זכות-יוצרים, 1911, ובכפוף לאמור מפורשות בהוראות האחרות של אותו חוק, תהא ההגנה לאחר מות המחבר שבעים שנה מהמועד הנקוב בסעיף קטן (3)". מוצע להשאיר את העקרון הכללי של תקופת ההגנה ללא שינוי - עד שבעים שנה לאחר מות היוצר, וזאת בכפוף לחריגים מסויימים המנויים להלן.

סעיף 39 - תקופת ההגנה על יצירה משותפת

סעיף 25(2) לפקודה קובע: "לענין יצירה משותפת למחברים אחדים - (I) תתחיל התקופה שבה תהיה זכות-יוצרים מוגנת לאחר מותו של מחבר - מיום מותו של המחבר שמת אחרון". מוצע להשאיר הסדר זה ללא שינוי.

סעיף 40 - תקופת ההגנה על יצירה שפורסמה בעילום שם

סעיף 5(1) לפקודה קובע:

"זכות-יוצרים על יצירות אנונימיות ופסיבדונימיות תהא מוגנת שבעים שנה מיום פרסומן; אולם אם גילה מחברה של יצירה אנונימית את זהותו תוך התקופה האמורה, או אם הפסיבדונים שנקט בו המחבר אינו מניח מקום לספק בדבר זהותו, תהיה תקופת ההגנה כאמור בסעיף 3 לחוק זכות-יוצרים, 1911, כפי שתואם בפקודה זו". מוצע להשאיר הסדר זה ללא שינוי.

סעיף 41 - תקופת ההגנה על יצירה אורקולית

בהתאם להסדר הקבוע באמנת ברן, מוצע לקבוע תקופת הגנה של 50 שנה ממועד הפרסום הראשון או בהיעדר פרסום - ממועד היצירה. ראה גם דברי ההסבר להלן לענין יצירת צילום.

סעיף 42 - תקופת ההגנה על תקליט ועל יצירת צילום

סעיף 19(1) לחוק קובע: "...זכות-יוצרים בתקליטים... אלא שתקופת זכות-היוצרים תימשך חמישים שנה מעת עשיית הקלישאה המקורית שממנה נתקבל המכשיר במישרין או בעקיפין...". מוצע להשאיר הסדר זה ללא שינוי.

סעיף 21 לחוק קובע: "התקופה שתהא קיימת בה זכות-יוצרים בצילומים היא חמישים שנה מעת עשיית הנגטיבה שממנה נתקבל הצילום במישרין או בעקיפין...". מוצע להשאיר תקופה זו ללא שינוי. יצירות צילום, על אף ערכן האומנותי, שונות מיצירות אחרות בכך שלעתים קרובות הן מתעדות את המציאות, ולתיעוד זה חשיבות ציבורית מיוחדת בחלוף הזמן. האיזון המתחייב בין הרצון לתמרץ את היוצר לבין אינטרס הציבור הוא שונה, אפוא, מהאיזון הקיים ביצירות אחרות, ולכן גם מוצע להשאיר את התקופה הקבועה כיום, הקצרה יותר מתקופת ההגנה על יצירות אומנותיות אחרות.

סעיף 43 - תקופת ההגנה על יצירות של המדינה

בסעיף 18 לחוק נקבע ביחס ליצירות ממשלתיות כי "...בענין זה תהא זכות-היוצרים קיימת למשך חמישים שנה מעת הפרסום הראשון של היצירה". מוצע להשאיר את ההסדר האמור ללא שינוי.

סעיף 44 - מועד סיום ההגנה

סעיף 5(3) לפקודה קובע: "הגנה שלאחר מות מחבר או שלאחר פרסומה של יצירה תחול עם המוות או עם הפרסום, אלא שאת תקופתה לפי החוק יהיו מונים מיום ה-1 בינואר של השנה שלאחר המוות או שלאחר הפרסום". מוצע להשאיר הסדר זה ללא שינוי, תוך הבהרת הנוסח.

סעיף 45 - תקופת ההגנה בארץ המוצא

סעיף זה מבטא את הכלל המשפטי המכונה "כלל התקופה הקצרה", הקבוע באמנות בין-לאומיות בתחום זכויות היוצרים, לפיו ההגנה הניתנת ליצירות ספרותיות ואומנותיות לא תהיה לתקופה

ארוכה מזו הניתנת להן בארץ מוצאן. בחקיקה הקיימת כבר מצוי כלל דומה בצו זכות יוצרים (אמנת ברן), התשי"ג – 1953, בצו זכות יוצרים (האמנה העולמית), התשט"ו – 1955 ובצו זכות יוצרים (הסכם טריפס), התש"ס – 1999. המשמעות של הכללת הוראה זו בחקיקה ראשית, בהתייחס לסעיפים 7(א)(1)(א) יחד עם סעיף 2(2), היא כי גם יצירות של יוצרים שאינם ישראלים, המוגנות בישראל מכח "פרסום ראשון" בו זמני בארץ המוצא ובישראל, כפופות לכלל זה. לגבי יצירות זרות המוגנות בישראל על פי צווים, כלל התקופה הקצרה כבר קבוע בצווים עצמם, בהתאם להוראות האמנות השונות.

סעיף 46 - הבעלות בזכויות ליוצר

סעיף 5(1) לחוק הקיים קובע: "בהתחשב עם הוראות חוק זה, יהא מחברה של יצירה הבעל הראשון של זכות-היוצרים בה: בתנאי... מוצע להשאיר כלל בסיסי זה ללא שינוי.

סעיף 47 - בעלות ביצירה של עובד

סעיף 5(1)(ב) לחוק קובע: "אם היה המחבר עובד אצל אדם אחר עפ"י חוזה שירות או שוליאות והיצירה נעשתה תוך כדי עבודתו אצל אותו אדם הרי, באין הסכם הקובע את ההיפך, יהא האדם שהעביד את המחבר הבעל הראשון של זכות-היוצרים אלא שאם היתה היצירה מאמר או איזה חיבור אחר בעתון, במגזין או בכתב-עת כיוצא בזה, הרי, אם אין הסכם הקובע את ההיפך, יהא דינה של היצירה כאילו שמורה למחבר הזכות למנוע את פרסום היצירה שלא כחלק מעתון, ממגזין ממכתב-עת כיוצא בזה". מוצע להשאיר הסדר זה ללא שינוי מהותי.

סעיף 48 - בעלות ביצירות מוזמנות מסוימות

על פי ההסדר הכללי בדבר יצירות מוזמנות, כפי שנקבע בפסיקת בתי המשפט, הבעלות בזכות היוצרים וזכויות היוצר והמזמין נקבעות בהתאם להוראות המפורשות או המשתמעות של החוזה בין הצדדים.

הסעיף המוצע אינו מהווה, איפוא, הסדר ממצה בדבר הבעלות ביצירות מוזמנות, אלא נועד לקבוע חזקה לעניין המקרים המנויים בו, לטובת מזמין היצירה, וזאת בדומה להוראות סעיף 5(1)(א) לחוק הקובע: "...שאם היה זה פיתוח, צילום או תמונה והקלישאה או העתקה מקורית אחרת הוזמנו ע"י אדם אחר והוכנו תמורת דבר-ערך בהתאם לאותה הזמנה, הרי אם אין הסכם הקובע את ההיפך, יהא האיש שהזמין את הקלישאה או את ההעתקה המקורית האחרת הבעל הראשון של זכות-היוצרים".

בשונה מההוראות הקיימות, מוצע להגדיר את הנסיבות בהן נקבעת חזקה כי המזמין הוא הבעל הראשון של יצירות מוזמנות, כך שההוראה תחול במקרה של יצירות מוזמנות בעלות אופי פרטי מובהק.

סעיף 49 - בעלות ביצירה אורקולית

החוק הקיים אינו כולל הוראות מיוחדות לעניין יצירה אורקולית. הגישה המקובלת היא כי הזכות לניצול הכלכלי של היצירה האורקולית צריכה להיות מרוכזת בידי גורם כלכלי אחד, שהוא מפיק הסרט, וזאת כדי לאפשר מסחור יעיל של היצירה מבלי להיקלע לפיצול בזכויות שיחייב התקשרויות נפרדות עם בעלי זכויות שונים. לפי ההוראה המוצעת, אם כן, בהיעדר הסכמה

אחרת, תהיינה הזכויות הכלכליות למפיק, אולם הזכויות המוסריות ביצירתם תהיינה ליוצרים של היצירה האורקולית, שהם בדרך כלל הבמאי, התסריטאי, ויוצרים אחרים אם ישנם.

סעיף 50 - בעלות בתקליט

סעיף 19(1) לחוק קובע: "...ומי שהיה בעליה של הקלישאה המקורית בעת היעשותה יהא דינו כמחבר היצירה". מוצע להשאיר הסדר זה ללא שינוי, כפוף לשינוי המוצע להגדרת "מפיק תקליט" המתרכז בפונקציה ה"יזמית" של ההפקה ולא בבעלות הפורמלית על החפץ הפיזי בו נעשתה ההקלטה המקורית.

סעיף 51 - בעלות ביצירות המדינה

סעיף 18 לחוק קובע: "בלא לפגוע בכל זכויות או בזכויות המיוחדות של הכתר הרי אם הוכנה או נתפרסמה איזו יצירה ע"י הוד מלכותו או ע"י כל מחלקה ממשלתית או עפ"י הוראתם או בפקוחם, בין לפני תאריך חוק זה ובין לאחריו, תהא זכות-היוצרים ביצירה שייכת להוד מלכותו...". דהיינו, זכות היוצרים ביצירות שנעשו או שהוזמנו על ידי המדינה היא למדינה.

מוצע להשאיר הסדר זה על כנו, וכן להבהיר כי לעניין זה משמעות הביטוי "עובד המדינה" היא מעבר למסגרת הפורמלית של יחסי עבודה דווקא, והיא כוללת גם נושאי משרה שונים שבדרך כלל אינם נחשבים כ"עובדים" של המדינה, כמו חיילים ושוטרים. יצוין כי לעניין דברי חקיקה, פסקי דין וכיו"ב פרסומים רשמיים מוצע לשלול את תחולת החוק, וראה סעיף 5 לעיל.

סעיף 52 - התניה על קביעת הבעלות

בהוראות הקיימות מצויין כי הסדרי קביעת הבעל הראשון כפופים להסכמה אחרת: כך, הביטוי "אם אין הסכם הקובע את ההיפך" מופיע בסעיפים 5(1)(א), 5(1)(ב) ו-181 לחוק זכות יוצרים. מוצע לקבוע בהוראה כללית ומפורשת כי קביעת הבעלות הראשונה על הזכויות הכלכליות בידי מי שאינו היוצר, ניתנת להתנאה חוזית. לפיכך, קביעת הבעל הראשון בסעיפים 47 עד 51 אינה אלא חזקה שבדין, מעין ברירת מחדל חוזית, המניחה כי בהיעדר התנאה, זו כוונתם של הצדדים הנוגעים בדבר ביחס לבעלות.

סעיף 53 - העברת זכויות והענקת רשיון ייחודי

סעיף 5 לחוק קובע:

"(2) יכול בעליה של זכות-יוצרים ביצירה להעביר את זכותו, כולה או מקצתה, אם בדרך כלל או בהגבלות, לממלכה המאוחדת או לכל מושבה בעלת שלטון עצמי או לכל חלק אחר של מושבות הוד מלכותו שחל עליו חוק זה, ואם למשך כל תקופת זכות-היוצרים או לכל חלק ממנה, ויכול הוא ליתן כל טובת-הנאה בזכות עפ"י רשיון; ואולם כל העברה או נתינה כאלה לא יהא כוחן יפה אלא אם כן נעשו בכתב ונחתמו ע"י בעל הזכות שחלו בה ההעברה או הנתינה או ע"י בא-כוחו המורשה כהלכה.

(3) מקום שעפ"י העברה חלקית של זכות-יוצרים נעשה מקבל ההעברה זכאי לכל זכות הכלולה בזכות-היוצרים, הרי לצורך חוק זה יהא דינו של מקבל ההעברה, לגבי הזכות המועברת, ודינו של המעביר לגבי הזכויות שלא הועברו, כדין בעלי זכות-היוצרים והוראות חוק זה יהא להן תוקף בהתאם לכך"

החוק הקיים מאפשר העברה מלאה או חלקית של זכות היוצרים, וכן מתן "טובת הנאה על פי רשיון". מוצע שלא לשנות את ההסדר הקיים, תוך הבהרת המושג "רשיון ייחודי". כן מוצע להשאיר על כנה את דרישת הכתב בעסקאות להעברת זכות יוצרים ולהענקת רשיון ייחודי.

סעיף 54 - הזכויות המוסריות - זכויות אישיות

לפסקה (א) - החוק הקיים לא הגדיר בצורה מפורשת את סוג היצירות לגביהן יש ליוצר זכויות מוסריות. מוצע לקבוע כי הזכויות המוסריות יחולו רק לעניין יצירות ספרותיות, אומנותיות, דרמטיות ומוסיקליות, למעט תכנת מחשב. בנוסף לתכנת מחשב, הגדרה זו מוציאה מהגנת הזכויות המוסריות גם את זכות מפיק התקליט.

לפסקה (ב) - סעיף 4א(4) לפקודה קובע: "זכותו של מחבר לפי סעיף זה לא תהיה תלויה בזכותו החמרית באותה יצירה, והיא תעמוד לו אף לאחר שזכות זו, כולה או מקצתה, הועברה לאחר". מוצע להבהיר הסדר זה ולחזקו, בדרך של קביעה מפורשת כי הזכויות המוסריות הן אישיות ואינן ניתנות להעברה. בהקשר זה יודגש, כי הוראות הפרק השביעי עוסקות בבעלות ובעסקאות בזכויות הכלכליות בלבד.

סעיף 55 - זכויות מוסריות

סעיף 4א לפקודה קובע:

"(1) מחבר זכאי ששמו ייקרא על יצירתו בהיקף ובמידה המקובלים ;

(2) מחבר זכאי שלא ייעשה ביצירתו כל סילוף, פגמה או שינוי אחר, או כל פעולה שיש בה משום הפחתת ערך ביחס לאותה יצירה, העלולה לפגוע בכבודו או בשמו של מחברה..."

מוצע לאמץ הסדר זה, בשינוי נוסח שיבהיר כי יסוד הפגיעה בכבודו או בשמו של המחבר מתייחס לכל הפעולות המנויות בפסקה (2).

סעיף 56 - תקופת ההגנה

החוק הקיים אינו קובע במפורש את תקופת ההגנה על הזכויות המוסריות. מוצע להבהיר כי תקופת ההגנה על הזכויות המוסריות זהה לתקופת ההגנה על הזכויות הכלכליות ביצירה. עם זאת, ביחס להגנה על זכויות מוסריות לאחר מותו של היוצר, מוצע לקבוע רשימה סגורה של שאירים הרשאים לתבוע על הפרה.

סעיף 57 - הסכמה למעשים וויתור על זכויות מוסריות

החוק הקיים אינו כולל הוראות מיוחדות בנושא זה. מוצע לקבוע שתי קטגוריות: הסכמה וויתור. מעשה ספציפי שנעשה ביצירה בהסכמה, אינו מהווה הפרה של הזכויות המוסריות. לעומת זאת, ויתור על הזכויות המוסריות ביצירה עשוי להתייחס לפעולות בלתי מוגדרות מראש ביצירה, ולפיכך טעון כתב.

סעיף 58 - הפרת זכות כלכלית

סעיף 2(1) לחוק קובע: "רואין זכות-יוצרים ביצירה כאילו הופרה ע"י אדם אם שלא בהסכמת בעל זכות- היוצרים הוא עושה מעשה שהזכות היחידה לעשייתו נתונה בחוק זה לבעל זכות-היוצרים...". וכן, סעיף 2(2), הקובע את גדרי הזכות הכלכלית, מוסיף: "...ולהרשות את עשייתם של המעשים דלעיל...".

מוצע להשאיר הסדר זה ללא שינוי.

סעיף 59 - עותק מפר

הגדרת עותק מפר, המוצעת לצורך פרק ההפרות והתרופות האזרחיות, מבוססת על הוראות סעיף 135(1) וסעיף 2(2) סיפא לחוק, ועל סעיף 10 לפקודה, כפי שתוקן לאחרונה. סעיף 35 לחוק מגדיר 'העתקה מפירה - כשהמדובר הוא בהעתקה של יצירה שקיימת בה זכות-יוצרים, פירושה כל העתקה, לרבות כל חיקוי מתעה, שנעשו או שהובאו מחו"ל בניגוד להוראות חוק זה'; סעיף 2(2) סיפא לחוק, המתייחס להפרה משנית של זכות יוצרים, מוסיף ביחס להעתקה מפירה: "...או היתה מפירה זכות-יוצרים אילו נעשתה בגבולות אותו החלק של מושבות הוד מלכותו שבו נערכה או הושכרה או הועמדה או הוצעה למכירה או לשכירות או שבו הופצה או שלתוכו הובאה מחוץ-לארץ". ההוראה המוצעת נוקטת באותה טכניקה חקיקתית בה נקטו ההוראות הקיימות: העתקה מפירה היא העתקה שנעשתה בישראל תוך הפרת הוראות החוק, ועותקים של יצירות המובאים מחוץ לישראל נבחנים בראי החקיקה המקומית כאילו נעשו בישראל. הביטוי "חיקוי מתעה", הנכלל בהגדרה הקיימת בסעיף 35 לחוק זכות יוצרים, לא תרם להבנת משמעות ההוראה ולכן הושמט. עם זאת, יש לצפות לכך שבתי המשפט יידרשו לקבוע את גבולות הביטוי "עותק מפר" ממקרה למקרה. אחת השאלות המרכזיות בה נדרש החוק החדש להכריע היא שאלת "היבוא המקביל", או, במילים אחרות, בשאלת תחולת הגדרת עותק מפר על עותקים של יצירה שנעשו ברשות בעלי זכות היוצרים במדינה בה נעשו. בעניין זה, בהקשר הפלילי של הביטוי "עותק מפר", תוקן החוק לאחרונה כך שעותקים שנעשו ברשות בעל זכות היוצרים בארץ אחרת אינם נחשבים עותקים מפירים בישראל, אולם במישור האזרחי הושארה השאלה בצריך עיון. יש אפשרות לכלול סייג דומה לזה שהוכנס לצורך ההוראות הפליליות, גם להגדרה החלה לעניין פרק ההפרות והסעדים האזרחיים. המשרד ישקול את עמדתו לאור התגובות שיתקבלו לתזכיר זה.

סעיף 60 - הפרה עקיפה של זכות כלכלית

לסעיף קטן (א) -

סעיף 2 לחוק, בפסקה (2), קובע:

"כמו כן רואים זכות-יוצרים ביצירה כאילו הופרה ע"י אדם אם - (א) הוא מוכר או משכיר או מעמיד או מציע לשכירות בדרך מסחרית; או (ב) הוא מפיץ לצרכי מסחר או במידה שיש בה כדי להזיק לבעל זכות-היוצרים; או (ג) מציג בתערוכה לפני הציבור בדרך מסחרית; או (ד) מחזיק למטרות מסחר בה; (ד) מביא מחו"ל למכירה או לשכירות בכל חלק של מושבות הוד מלכותו שחל עליהם חוק זה - כל יצירה שלפי ידיעתו היא מפירה זכות-יוצרים או היתה מפירה זכות-יוצרים אילו נעשתה בגבולות אותו החלק של מושבות הוד מלכותו שבו נערכה או הושכרה או הועמדה או הוצעה למכירה או לשכירות או שבו הופצה או שלתוכו הובאה מחוץ-לארץ".

מוצע להשאיר את ההסדר הקיים ללא שינויים מהותיים, כאשר הדגש הוא על ביצוע פעולות מסחריות בעותקים מפירים. הרחבה מסויימת של היקף המעשים הנופלים לגדר ההפרה העקיפה, מוצעת ביחס "להחזקה למטרה עסקית", לעומת "החזקה לשם מסחר בה" בחוק הקיים.

לסעיף קטן (ב) -

סעיף 2(3) לחוק קובע: "כמו כן רואים זכות-יוצרים ביצירה כאילו הופרה אם הרשה אדם לתועלתו הפרטית לתיאטרון או למקום-שעשוע אחר להשתמש ביצירה לשם הצגתה בציבור בלא הסכמת בעל זכות-היוצרים, חוץ אם לא ידע אותו אדם ולא היה לו יסוד נאמן לחשוד שיהא בהצגה משום הפרת זכות-היוצרים".

מוצע להשאיר הוראה זו ללא שינוי מהותי, תוך שימוש בביטוי "מקום בידור ציבורי" במקום הביטויים המופיעים בחוק הקיים.

סעיף 61 - ייצור או החזקת חפץ מפר

סעיף 7 לחוק קובע "כל העתקות מפירות של יצירה... וכל הקלישאות המשמשות או מכוונות לשמש לשם יצירת העתקות מפירות כאלה, הרי הם בחזקת רכוש של בעל זכות-היוצרים...". מטרת הסעיף המוצע היא לקבוע אחריות ישירה להפרת זכות יוצרים גם למי שמשותף למעשה בתהליך הפרת הזכויות בכך שהוא מייצר או מחזיק חפץ במטרה שיופרו באמצעותו זכויות ביצירה מסוימת. הוראה דומה התקבלה בתיקון האחרון לפקודת זכות יוצרים (סעיף 11 לפקודה), בהתייחס לאחריות הפלילית, ומוצעת להלן בסעיף 72.

סעיף 62 - תובענות בשל הפרת זכות כלכלית

החוק הקיים אינו כולל הוראות ברורות בשאלה מי זכאי להגיש תביעה על הפרה, ואמנם שאלה זו התעוררה בפני בתי המשפט מספר הזדמנויות ונותרה ללא הכרעה מפורשת. מוצע להבהיר כי גם בעל רישיון ייחודי רשאי להגיש תביעה על הפרת זכות, אולם במקרה כזה, עליו לצרף לתביעה כל מי שהיה יכול להגיש את התביעה.

סעיף 63 - הפרת זכות מוסרית

פסקה (1) המוצעת נועדה ליצור הקשר הולם בין הסעיפים המהותיים לבין סעיפי הסעדים. דהיינו, סעיף 55 קובע זכויות, ופסקה זו קובעת כי פגיעה בזכויות אלה היא הפרת זכות יוצרים, ומכאן שיחול סעיף 65 ויתר סעיפי הסעדים על הפרה. בפסקה (2) מוצע להוסיף, לעניין הזכות המוסרית לפי סעיף 55(2), סייג לפיו סילוף או פגיעה אחרת ביצירה לא ייחשבו כהפרה אם הם סבירים בנסיבות העניין. סייג זה יאפשר לבית המשפט לאזן בין האינטרסים האישיים של היוצר ביצירתו לבין אינטרסים לגיטימיים אחרים שעשויים להיות ביצירה, כמו האינטרסים הכלכליים של בעל העותק הפיזי של היצירה, אינטרסים ציבוריים, וכו'.

סעיף 64 - הפרה עקיפה של זכות מוסרית

בחוק הקיים אין הוראות בעניין זה. מוצע לקבוע הוראה מקבילה להוראה בדבר הפרה עקיפה של זכויות כלכליות, גם לעניין עותקים של יצירה שמגלמים פגיעה ביצירה או סילוף שלה, באופן שמהווה הפרה של הזכות המוסרית (דהיינו, הפרה לפי סעיף 63). כך, תהיה עילת תביעה כנגד מי שסוחר, מחזיק, מפיץ או מציג לציבור, עותקים של יצירה שיש בהם סילוף או פגימה כאמור. להבדיל מההוראה בדבר הפרה עקיפה של הזכות הכלכלית, כאן לא נכללה הוראה בדבר יבוא, וזאת לנוכח ההבדלים בין שיטות המשפט לעניין הזכויות המוסריות.

סעיף 65 - הפרת זכות יוצרים - עולה

סעיף 4א(3) לפקודה קובע, לעניין הזכות המוסרית, כך: "פגיעה בזכות לפי סעיף זה היא עוולה אזרחית, והוראות פקודת הנזיקין [נוסח חדש], יחולו עליה". לעניין הזכויות הכלכליות, קובע סעיף 6 לחוק כך: "אם הופרה זכות-יוצרים באיזו יצירה, הרי אם לא נקבעה הוראה אחרת בחוק זה יהא בעל זכות-היוצרים זכאי לכל התרופות האזרחיות, בדרך צו-מניעה, צו-איסור, תביעת דמי נזק, חשבונות, ובכל דרך אחרת, הכל לפי שמקנה או שיקנה החוק בשל הפרת זכות".

המסגרת החוקית הכללית בשאלות של אשם, אחריות, פיצויים וצווי מניעה, מצויה בפקודת הנזיקין. לפיכך, כדי להשוות את דינה של הפרת זכות יוצרים לדין של עוולות אחרות, מוצע לקבוע כי הוראות פקודת הנזיקין יחולו גם על הפרת זכות יוצרים, בכפוף להוראות ספציפיות הקובעות בחוק המוצע.

באשר לסעדים קנייניים נוספים, יש לציין כי בהתאם לסעיף 13א(א) לחוק המיטלטלין, התשל"א - 1971¹¹, חל חוק זה, בשינויים המחויבים, גם על זכויות, ומכאן שהוראותיו עשויות לחול, לפי העניין, גם על זכויות יוצרים.

סעיף 66 - פיצויים לא הוכחת נזק

סעיף 3א לפקודה קובע: "לא הוכח הנזק שנגרם בהפרת זכות יוצרים, רשאי בית המשפט, על פי בקשת התובע, לפסוק לו לכל הפרה פיצויים בשיעור שלא יפחת מ- 10,000 שקלים חדשים ולא יעלה על 20,000 שקלים חדשים; שר המשפטים, באישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, רשאי בצו לשנות את השיעורים האמורים".

סעיף זה עורר התדיינויות מרובות, ואף נמתחה עליו ביקורת בבית המשפט העליון (ראה למשל ע"א 592/88 שגיאת נ"י עיזבון ניניו, פ"ד מו(2) 254). מוצע לקבוע, כפי שמקובל, הסדר פיצויים הקובע סכום מקסימלי בלבד, ומשאיר לשיקול דעת בית המשפט את פסיקת הפיצויים עד לסכום זה, בעזרת שיקולים מנחים המפורטים בסעיף קטן (ב). בסעיף קטן (ג) מוצע לקבוע, בדומה לסעיף 13ב(ב) לחוק העוולות המסחריות, תשנ"ט - 1999¹², כי מסכת אחת של מעשי הפרה מהווה הפרה אחת לעניין הפיצויים ללא הוכחת נזק.

סעיף 67 - דין וחשבון

סעיף 6(1) לחוק זכות יוצרים מונה בין הסעדים על הפרת זכות יוצרים גם "חשבונות". מוצע לקבוע הוראה מפורשת בעניין זה, ולהסמיך את שר המשפטים לקבוע בתקנות הסדר מפורט בדבר מתן דין וחשבון על הפרת זכות יוצרים. הוראות דומות קבועות בסעיף 15 לחוק העוולות המסחריות, התשנ"ט - 1999, ובסעיף 183(ד) לחוק הפטנטים, התשכ"ז - 1967¹³.

סעיף 68 - מפר תמים

סעיף 8 לחוק קובע: "אם הוגש משפט מחמת הפרת זכות-יוצרים ביצירה, והנתבע טוען שלא ידע מדבר קיומה של זכות-יוצרים ביצירה, לא יהא התובע זכאי לכל תרופה משפטית, פרט לקבלת צו-מניעה או צו-איסור לגבי ההפרה, אם הוכיח הנתבע שבתאריך ההפרה לא ידע ולא היה יסוד נאמן לחשוד שקיימת זכות-יוצרים ביצירה".

¹¹ ס"ח תשל"א, בעמ' 184

¹² ס"ח התשנ"ט, בעמ' 146

¹³ ס"ח התשכ"ז, עמ' 148

מוצע להשאיר הסדר זה ללא שינוי מהותי.

סעיף 69 - הפרת זכות יוצרים בבניין

סעיף 9 לחוק קובע: "1) אם הוחל בבנייתו של בנין או של כל מבנה אחר המפר או שיהא מפר, לכשיושלם, את זכות-היוצרים ביצירה אחרת, לא יהא בעל זכות-היוצרים זכאי לקבל צו-מניעה או צו-איסור למניעת בנייתו של הבנין או המבנה או לקבל צו להריסת הבנין או המבנה; (2) כל אותן ההוראות האחרות של חוק זה הקובעות שהעתקות מפירות של יצירה הן בחזקת רכוש של בעל זכות-היוצרים או המטילות עגשים תכופים, לא יחולו על כל מקרה שחל עליו סעיף זה".

מוצע להשאיר הסדר זה ללא שינוי מהותי. מובן כי ההסדר המוצע אינו גורע מהאיזונים שבפקודת הנזיקין ובדין הכללי לעניין צווי מניעה על הפרת זכות יוצרים ביצירות אחרות.

סעיף 70 - טיפול בעותקים מפריים

סעיף 7 לחוק קובע: "כל העתקות מפירות של יצירה שקיימת בה זכות-יוצרים או של כל חלק הימנה וכל הקלישאות המשמשות או מכוונות לשמש לשם יצירת העתקות מפירות כאלה, הרי הם בחזקת רכוש של בעל זכות-היוצרים, ולפיכך יכול הוא להגיש משפט כדי לקבל את החזקה בהם או משפט על נטילת רכוש של אחר שלא כדין". בנוסף, סעיף 7ג לפקודה קובע: "בלי לפגוע בהוראות סעיף 7 לחוק זכות יוצרים, 1911, בית המשפט רשאי להורות בסיום הדיון בתובענה על השמדת נכסים אשר הופקו תוך ביצוע הפרת זכות יוצרים או אשר שימשו לביצועה; צד המגיש בקשה להשמדת נכסים יודיע על כך למשטרת ישראל בדרך שיקבע שר המשפטים ובית המשפט לא ידון בבקשה בלי שנתן הזדמנות למשטרה לטעון את טענותיה".

להסדר הקבוע בחוק הקיים מוצע שינוי מהותי. הקביעה כי הבעלות בעותק מפר היא לתובע עשויה להיות בלתי סבירה, בעיקר כאשר בעותק המפר, כחפץ פיזי, מגולם שווי כלכלי רב יותר מזה הנובע מהפרת הזכות ביצירה. לפיכך, לשם איזון הולם בין זכויות הצדדים, מוצע לקבוע כי העברת הבעלות בעותק המפר לידי התובע אפשרית רק כנגד תשלום שוויו אלמלא ההפרה, או כנגד תשלום אחר כפי שיקבע בית המשפט.

בצד שינוי זה, מוצע לקבוע הוראות לעניין עותקים מפריים המצויים בידי צדדים שלישיים שלא הפרו בעצמם את זכות היוצרים, כדי להקנות לתובע עילת תביעה, לעניין העותקים המפריים, כנגד אותם צדדים. בצד קביעה מפורשת בדבר האפשרות להשמיד או לתפוס עותקים מפריים בנסיבות כאלה, מוצע להבהיר את היחס בין הפרת זכות יוצרים לבין כללי תקנת השוק בחוק המכר, תשכ"ח - 1968, באופן שאדם שרכש עותק מפר בתנאי תקנת השוק, שוב לא יהיה חשוף לתפישת העותק המפר.

יצויין כי הביטוי עותק מפר מוגדר בסעיף 59, והוא מתייחס רק להפרת הזכות הכלכלית לפי סעיף 10(1).

לסעיפים 71 עד 74

ההוראות העונשיות פקודת זכות יוצרים תוקנו רק לאחרונה, בתיקון התשס"ג, והן מובאות כאן ללא שינוי מהותי, פרט לתיקוני נוסח המתחייבים מהשילוב בחוק החדש. כך, בהגדרת עותק מפר, יש להדגיש כי הכוונה היא לעותק שנעשה בהפרת הזכות הכלכלית להעתקה ולא, למשל, לעותק המפר את הזכות המוסרית.

במסגרת תיקון התשס"ג הושארה על כנה הוראת סעיף 3(1)ו) סיפא לפקודה, בדבר "הצגה" של יצירה. הוראה זו אינה מתאימה למסגרת הסנקציות הפליליות ומוצע להשמיטה.

סעיף 75 - חזקות

הוראה זו שולבה בפקודת זכות יוצרים רק לאחרונה, במסגרת תיקון התשס"ג, ואף היא מובאת כאן ללא שינויים מהותיים. החזקה המופיעה בפסקה (4) מתחייבת מההסדר הבינלאומי הנוהג. יש לקרוא סעיף זה יחד עם הפרק השביעי בעניין הבעלות הראשונה.

סעיף 76 - עיכוב בידי המכס

הוראות אלה נכללו בפקודת זכות יוצרים בתיקון התש"ס, במסגרת הצטרפות ישראל לארגון הסחר העולמי ועם כניסתו לתוקף של הסכם טריפס. ההוראות מובאות כאן ללא שינוי, פרט לתיקוני נוסח המתחייבים משילוב ההוראות בחוק החדש.

סעיף 77 - תחולה על המדינה

מוצע לקבוע במפורש כי החוק חל גם על המדינה. מאידך, כיוון שבמקרים מסוימים פעולות שלטוניות מובהקות ביצירות עלולות להיחשב כהפרה, מוצע להכפיף את אחריות המדינה בעניין הפרת זכות יוצרים לדין הכללי החל על המדינה ביחס לעוולות אחרות.

סעיפים 78 עד 80

עם קבלת חוק זכות יוצרים חדש, יש לתקן מספר דברי חקיקה המפנים לחוק זכות יוצרים.

סעיף 81 - ביצוע ותקנות

מוצע להפקיד את ביצוע החוק ואת התקנת התקנות לפיו בידי שר המשפטים. התקנת תקנות שיש בהן משמעות נורמטיבית מהותית, בעניין החלת הגנת החוק על יצירות זרות, קביעת הסדרים לשימוש ביצירות במוסדות חינוך ספריות וארכיונים, ושינוי סכומי הפיצויים הסטטוטוריים, יהיו טעונות אישור של ועדה של הכנסת.

סעיפים 82, 83 -

עם תחילת החוק החדש, ובכפוף להוראות המעבר, לא יחולו עוד בישראל הוראות החוק האנגלי, ויתבטלו דברי חקיקה מנדטוריים שנשארו בתוקף מאז קום המדינה. כאמור במבוא, סעיפים 3 עד 3 לפקודת זכות יוצרים, המטפלים בנושא העתקה פרטית וגמול על העתקה פרטית, מצויים עדיין בבדיקה ולכן בשלב זה מוצע שלא לבטלם.

סעיף 85 - הוראות מעבר

חקיקת חוק זכות יוצרים חדש מחייבת בחינה של הדין שיחול על נושאים שונים ביחס ליצירות קיימות, ביחס לעסקאות שנעשו בהן, ביחס למעשי הפרה שנעשו בהן, ועוד כיו"ב. מוצע לקבוע כי ככלל, בכפוף לסייגים המפורטים, החוק החדש יחול גם על יצירות קיימות. לעומת זאת, שאלות של בעלות ביצירות, עסקאות ביצירות, ומעשי הפרה שנעשו לפני תחילת החוק החדש, ייקבעו לפי

החוק הקודם, וזאת מתוך מטרה להגן על האינטרסים של צדדים שהסתמכו על המצב המשפטי נכון למועד היצירה, העברת הזכויות, או מעשה ההפרה, לפי העניין.

יצירה שלא היתה מוגנת לפי החוק הקיים, או שתקופת ההגנה עליה לפי החוק הקיים כבר פקעה, ואשר היתה אמורה להיות מוגנת לפי החוק החדש, לא תזכה להגנת החוק החדש, וזאת כיוון שכבר נפלה לנחלת הכלל.

במקרה שנקבעו בחוק החדש פטורים וסייגים שלא היו קיימים בחוק הקודם, ההנחה היא כי האינטרס הציבורי בהגנה על היצירה ביחס לאותם שימושים או מעשים אינו קיים עוד, או שלמעשה לא היה קיים מלכתחילה, ולכן מוצע להחיל פטורים וסייגים אלה גם ביחס למעשים שנעשו לפני תחילת החוק.

ההוראות המוצעות בעניין הגשת תביעה לא יחולו על תביעות שכבר הוגשו לפני תחילתן. בעניין יצירת צילום, סעיף 21 לחוק זכות יוצרים קובע כי היוצר הוא מי שהיה "בעל הנגיבה", ולא בהכרח הצלם. ביחס לזהות היוצר ביצירות צילום שנוצרו תחת החוק הקיים, מוצע להשאיר הוראה זו בתוקפה. בעניין זכות ההשכרה על תכנת מחשב, הוראת המעבר נותנת ביטוי להוראת המעבר שנקבעה בחוק לתיקון דיני הקניין הרוחני (התאמה להוראות הסכם טריפס), התש"ס - 1999.

לעניין עבירות פליליות, יחולו הוראות פרק ב' לחוק העונשין, ונראה כי אין צורך בהוראות מעבר מיוחדות.